

Vår saksbehandler: Åge Risdal

Vår dato:
09.10.2015
Vår
referanse:
2015/58

Deres dato:

Deres
referanse:

Innkalling til møte faglig råd for bygg- og anleggsteknikk (FRBA)

Tid: 26. oktober klokken 10:00 – 17:00
27. oktober klokken 09:00 – 12:00

Sted: Utdanningsdirektoratet, 1 etg. Schweigaards gate 15 B, Oslo

Medlem

Jørgen Leegaard
Halvor Langseth
Thomas Norland
Anne Jensen
Marie Granøien
Fred Arild Gyldenås
Helge Haukeland
Jarle Kristoffersen
Petter Høglund
Marit Lensjø
Ola Ivar Eikebø
Inge Rasmussen
Adrian Sørensen

Representerer

BNL
Fellesforbundet
BNL
NHO Service
Fellesforbundet
MEF
Arbeidsmandsforbundet
Fagforbundet
Utdanningsforbundet
SL
KS
Utdanningsforbundet
Elevorganisasjonen

Fra Utdanningsdirektoratet

Åge Risdal

Avdeling for fag- og yrkesopplæring

Dagsorden:

50-15	<p>Godkjenne innkallingen til dagens møte</p> <p>Forslag til vedtak: Rådet godkjenner innkallingen.</p>
51-15	<p>Godkjenne referatet fra møtet 3. september 2015</p> <p>Vedlegg 1</p> <p>Forslag til vedtak: Rådet godkjenner referatet</p>
52-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Høring - NOU 2015: 8 Fremtidens skole - Fornyelse av fag og kompetanser Utvalget som skulle utrede fremtidens kompetansebehov og innholdet i skolen, leverte sin innstilling, NOU 2015: 8 Fremtidens skole, til kunnskapsministeren 15. juni 2015. Kunnskapsdepartementet sender med dette NOU 2015: 8 Fremtidens skole - Fornyelse av fag og kompetanser på høring.</p> <p>https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---nou-2015-8-fremtidens-skole.-fornyelse-av-fag-og-kompetanser/id2422874/</p> <p><i>Sekretariatets vurdering er at NOU 'en ikke tar opp spesifikke problemstillinger og forslag rettet inn mot fag- og yrkesopplæringen. Sekretariatet mener at høringen faller utenfor de faglige rådernes ansvarsområde og at det kan være mer relevant at partene i arbeidslivet via sine organisasjoner avgir høringssvar.</i></p>
53-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Skolering av elevorganisasjonens medlemmer Direktoratet har fått forespørsel fra Elevorganisasjonen om å gjennomføre kursing for de som deltar i de faglige rådene.</p> <p><i>Direktoratet vil planlegge og gjennomføre en slik kursing av de i Elevorganisasjonen som er medlemmer i de faglige rådene, innen rimelig tid.</i></p>

54-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Invitasjon - forskningsprosjekt om kvalitet i fag-/yrkesopplæringen</p> <p>Sekretariatet er gjort kjent med at ledere og nestledere i de faglige rådene er invitert sammen med arbeidsutvalg, til å delta i ett forskningsprosjektet, som skal belyse kvaliteten i dagens yrkesopplæring. Prosjektet gjennomføres i samarbeid mellom Norges tekniske og naturvitenskapelige universitet (NTNU) og Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA). Forskningsprosjektet er et initiativ fra HiOA og NTNU for å få frem mer kunnskap på innhold i fagopplæringen og er ikke i regi av Utdanningsdirektoratet.</p> <p>Sett fra sekretariatets side er det positiv dersom de faglige rådene har anledning til å delta men vi gjør oppmerksom på at det er frivillig.</p> <p><i>Arbeidsutvalget ønsker ikke delta i dette forskningsprosjektet nå.</i></p> <p><i>Det faglige rådet er midt i arbeide med å levere del 1 av utviklingsredegjørelsen. Videre planlegger rådet bred involvering fra fageierne i arbeidet frem mot del 2 av utviklingsredegjørelsen, som skal leveres i april 2016.</i></p> <p><i>Arbeidsutvalget ønsker derfor ikke å bruke tid på dette nå.</i></p> <p><i>Vedlegg 2</i></p>
55-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Utdanningsdirektoratet arbeider med et oppdrag der det skal utvikles modeller for overganger fra studieforbereende til yrkesfaglige utdanningsprogram.</p> <p>Utdanningsdirektoratet arbeider med et oppdrag der det skal utvikles modeller for overganger fra studieforbereende til yrkesfaglige utdanningsprogram. Høsten 2014 leverte de faglige rådene hver sin redegjørelse for rådets syn på temaet. Dere finner en kort oppsummering av svarene fra de faglige rådene i de vedlagte notatene. Som en oppfølging av dette inviterer direktoratet en representant fra hvert av de faglige rådene (som ønsker det) til et møte om temaet. På møtet kommer det også representanter fra tre fylkeskommuner.</p> <p>Møtet holdes mandag 19. oktober kl. 11:00 – 15:00 i Utdanningsdirektoratets.</p> <p>Direktoratet ber dere om tilbakemelding på hvem som deltar så snart som mulig, og seinest 15. oktober til Viil.Gombos@utdanningsdirektoratet.no</p> <p><i>Arbeidsutvalget besluttet at Halvor Langseth deltar på møte, og kort orienterer rådet etter møtet.</i></p> <p><i>Vedlegg 3a, b, c og d</i></p>

56-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Høring - endringer i læreplan for Vg3/opplæring i bedrift togelektrikerfaget</p> <p>Utdanningsdirektoratet har sendt ut forslag om endringer i læreplan for Vg3/opplæring i bedrift togelektrikerfaget på høring. Endringene omfatter i hovedsak nye kompetansemål, men det er også gjort noen små endringer i beskrivelsen av et hovedområde og i teksten om de grunnleggende ferdighetene. Ny læreplan skal etter planen tre i kraft fra 1.8.2016.</p> <p>Frist for å sende inn høringsuttalelser er 31. desember 2015. Les og svar på høringsbrevet her: http://www.udir.no/Regelverk/Horinger/Saker-ute-pa-horing/horing---endringer-i-lareplan-for-vg3opplaring-i-bedrift-togelektrikerfaget/</p> <p><i>Rådet utaler seg ikke i saken.</i></p> <p><i>Vedlegg 4</i></p>
57-15	<p>Møteplan for 1. halvår 2016</p> <p>Det er viktig å avklare datoer for perioden 1.1. - 1.7.2016. Arbeidsutvalget foreslår følgende datoer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Møte i månedsskifte januar/februar • Møte i begynnelsen av mars, 1 dag • Møte i slutten mars, 2 dager (NB Påske 20. mars) • Møte i begynnelsen av april (Utviklingsredegjørelsen leveres) <p>Yrkesutvalget skal levere sin rapport 1. mars 2016. Etter planen skal rådet levere del 2 av utviklingsredegjørelsen 1. april. Denne fristen blir muligens flyttet noe frem. Mer informasjon i møtet.</p> <p>Forslag til vedtak:</p>
58-15	<p>Gjennomgang av tilbudsstrukturen – Utviklingsredegjørelsens del 1</p> <p>Vedlagt utkast til <i>Utviklingsredegjørelse bygg- og anleggsteknikk med anbefalinger til endret tilbudsstruktur, datert 8. oktober 2015.</i></p> <p>Utkastet bygger på rådets arbeid som beskrevet i dokumentet og de forutsetninger rådet har lagt til grunn. I rådsmøte vil det bli gjennomgang av dokumentet side for side.</p> <p>Dokumentet er utformet av leder i rådet, Jørgen Leegaard, og nestleder i rådet, Halvor Langseth.</p> <p>Etter møte 27. oktober skal <i>Utviklingsredegjørelsen</i> overleveres Utdanningsdirektoratet.</p> <p><i>Vedlegg 5</i></p> <p>Forslag til vedtak:</p>
59-15	<p>Eventuelt:</p>

Invitasjon - forskningsprosjekt om kvalitet i fag-/yrkesopplæringen

Sekretariatet er gjort kjent med at ledere og nestledere i de faglige rådene er invitert sammen med arbeidsutvalg, til å delta i ett forskningsprosjekt, som skal belyse kvaliteten i dagens yrkesopplæring. Prosjektet gjennomføres i samarbeid mellom Norges tekniske og naturvitenskapelige universitet (NTNU) og Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA). Forskningsprosjektet er et initiativ fra HiOA og NTNU for å få frem mer kunnskap på innhold i fagopplæringen og er ikke i regi av Utdanningsdirektoratet.

Sett fra sekretariatets side er det positiv dersom de faglige rådene har anledning til å delta men vi gjør oppmerksom på at det er frivillig.

Med hilsen

Karl Gunnar Kristiansen

Utdanningsdirektoratet

Sekretariatsleder SRY og faglige råd

På neste side:

Invitasjon til deltakelse i forskningsprosjekt om Kvalitet i yrkesopplæringen

Invitasjon til deltakelse i forskningsprosjekt om Kvalitet i yrkesopplæringen

Dere inviteres, sammen med deres arbeidsutvalg, til å delta i dette forskningsprosjektet, som skal belyse kvaliteten i dagens yrkesopplæring. Prosjektet gjennomføres i samarbeid mellom Norges tekniske og naturvitenskapelige universitet (NTNU) og Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA).

Forskning viser at det fremdeles er behov for videreutvikling av yrkesopplæringen, både med tanke på innhold og struktur (Meld. St. 20 *På rett vei* (2012-2013), Dahlback mfl. *Veien mot relevant yrkesopplæring fra første dag i Vg1 – sluttrapport, KIP-team DH i Kunnskapsutvikling og implementering av nye læreplaner gjennom aksjonsforskning*(2011)). Det finnes imidlertid mange gode eksempler i de ulike utdanningsprogrammene, som vi mener også må ligge til grunn for eventuelle endringer både i innhold og struktur.

Strukturen i yrkesopplæringen gjennomgås og vurderes, på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet, og vi mener det er viktig at kvaliteten på dagens yrkesopplæring undersøkes og vurderes i forhold til yrkenes ulike kompetansebehov. Det er i denne sammenheng viktig at elevers, læreres og "bransjenes" meninger kommer frem før eventuelle endringer i yrkesopplæringen iverksettes.

Vi gjennomfører surveyundersøkelse blant elevene i Vg1 ved de yrkesfaglige utdanningsprogrammene før skoleslutt 2015, og blant lærlingene i utvalgte lærefag høsten 2015. Vi vil også gjennomføre intervjuer blant utvalgte lærere høsten 2015. Disse undersøkelsene og intervjuene vil bli gjennomført i fire fylker. Vi ønsker i tillegg å gjennomføre intervju med partene gjennom arbeidsutvalgene i de faglige rådene.

Undersøkelsen er godkjent av Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) og skal belyse

- hvilke yrker som ivaretas i dagens struktur, hvordan opplæringen foregår i dag og hvorfor opplæringen fungerer bedre for noen yrker enn andre
- hva som skal til av endringer for at opplæringen skal bli enda bedre
- hvordan prosjekt til fordypning fungerer
- hvordan VG2 eksamen fungerer i forhold til yrkene som inngår i det Vg2 eksamen gjelder for
- hvilke forhold som har betydning for elevenes motivasjon
- hvilke yrker som bør grupperes i samme utdanningsprogram og hvorfor

Vi håper dere vil bidra med å sette av ca en halvtime til å kunne bli intervjuet som gruppe i arbeidsutvalget. Vi håper på positiv tilbakemelding på deltakelse i intervju, og ønsker eventuelt også tidspunkt for når det kunne passe ut fra deres plan for arbeidsutvalgsmøter.

Med vennlig hilsen

Forskerteamet
v/ Grete Haaland
Professor i yrkesdidaktikk
Høgskolen i Oslo og Akershus
grete.haaland@hioa.no
Tlf: +47 95 42 45 48

Til de faglige rådene

Utdanningsdirektoratet arbeider med et oppdrag der det skal utvikles modeller for overganger fra studieforberedende til yrkesfaglige utdanningsprogram. Høsten 2014 leverte de faglige rådene hver sin redegjørelse for rådets syn på temaet. Dere finner en kort oppsummering av svarene fra de faglige rådene i de vedlagte notatene. Som en oppfølging av dette inviterer direktoratet en representant fra hvert av de faglige rådene (som ønsker det) til et møte om temaet. På møtet kommer det også representanter fra tre fylkeskommuner.

Møtet holdes **mandag 19. oktober kl. 11:00 – 15:00** i Utdanningsdirektoratets lokaler i Schweigaardsgate 15 b (inngang foran mot jernbanesporene). Direktoratets saksbehandler vil møter dere i 6. etasje.

For en innføring i temaet ber direktoratet om at dere lese de tre vedleggene. De to notatene er informasjon som ble gitt før møtet 16. september med fylkesutdanningsjefene og til møte i SRY (samarbeidsrådet for yrkesopplæring) 23. september. Det siste vedlegget er oppdraget Utdanningsdirektoratet har fått fra Kunnskapsdepartementet (merk at fristen for å levere svar på oppdraget er utsatt til 1. desember).

På møtet ønsker direktoratet at vi kommer fram til og diskuterer ulike modeller for overganger og hvilke konsekvenser de ulike modellene får. Dette gjør vi ut fra de problemstillingene som er skissert i de vedlagte notatene. Direktoratet vil også gi dere en presentasjon av arbeidet som er gjort så langt den 19. oktober.

Direktoratet ber dere om tilbakemelding på hvem som deltar så snart som mulig, og seinest 15. oktober til Viil.Gombos@utdanningsdirektoratet.no

Dersom dere har spørsmål kan dere kontakte Viil.

Mvh

Med hilsen
Karl Gunnar Kristiansen
Utdanningsdirektoratet
Sekretariatsleder SRY og faglige råd

Se også vedleggene 3b, c og d

Faglige råd

Høring - endringer i læreplan for Vg3/opplæring i bedrift togelektrikerfaget

Utdanningsdirektoratet sender med dette forslag om endringer i læreplan for Vg3/opplæring i bedrift togelektrikerfaget på høring.

Endringene omfatter i hovedsak nye kompetansemål, men det er også gjort noen små endringer i beskrivelsen av et hovedområde og i teksten om de grunnleggende ferdighetene. Ny læreplan skal etter planen tre i kraft fra 1.8.2016.

Frist for å sende inn høringsuttalelser er 31. desember 2015.

Les og svar på høringsbrevet her:

<http://www.udir.no/Regelverk/Horinger/Saker-ute-pa-horing/horing---endringer-i-lareplan-for-vg3opplaring-i-bedrift-togelektrikerfaget/>

Vi ber om høringsinstansenes synspunkter på forslagene. Sekretariatets vurdering er at høringen ikke berører alle de faglige rådene. De faglige rådene vurderer selv om de ønsker å besvare høringen. Våre høringer er åpne for alle, og alle som ønsker det, kan sende innspill til oss.

Vi sender høringer på e-post til postmottak i sentrale organisasjoner. Hvis dere har underliggende etater, råd eller andre tilknyttede virksomheter som er relevante, ber vi dere om videresende høringen til dem.

Vennlig hilsen

Utdanningsdirektoratet

www.utdanningsdirektoratet.no

www.facebook.com/Utdanningsdirektoratet

www.twitter.com/Udir

Vår saksbehandler: Åge Risdal

Vår dato:
05.10.2015
Vår
referanse:
2015/58

Deres dato:
Deres
referanse:

Referat frå møte faglig råd for bygg- og anleggsteknikk (FRBA)

Tid: 3. september 2015 kl. 11:45 – 15:30

Sted: Utdanningsdirektoratet, 1 etg. Schweigaards gate 15 B, Oslo

Deltatt

Jørgen Leegaard

Halvor Langseth

Fred Arild Gyldenås

Helge Haukeland

Petter Høglund

Marit Lensjø

Ola Ivar Eikebø

John Dal

Fravær:

Thomas Norland

Marie Granøien

Anne Jensen

Jarle Kristoffersen

Inge Rasmussen

Adrian Sørensen

Representerer

BNL

Fellesforbundet

MEF

Arbeidsmandsforbundet

Utdanningsforbundet

SL

KS

Vara for Jarle Kristoffersen

BNL

Fellesforbundet

NHO Service

Fagforbundet

Utdanningsforbundet

Elevorganisasjonen

Fra Utdanningsdirektoratet

Åge Risdal

Karl Gunnar Kristiansen

Utdanningsdirektoratet

Utdanningsdirektoratet

Dagsorden:

38-15	<p>Godkjenne innkallingen til dagens møte</p> <p>Vedtak: Rådet godkjente innkallingen, med følgende saker under Eventuelt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Møter med yrkesutvalget 2. Gjennomgang av to ekstra saker (delt ut under møte) 3. Fremdriftsplan for møter våren 2016 4. Gjennomgående dokumentasjon
39-15	<p>Godkjenne referatet fra møtet 2.-3.juni 2015</p> <p><i>Rådsleder orienterte generelt om hvordan prosessen med rådsmøtene ville bli strukturert for å sikre nødvendige dokumentasjonen, spesielt i forbindelse med det omfattende arbeidet rådet nå har med gjennomgang av tilbudsstruktur.</i></p> <p><i>Det betyr at:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rådsleder og sekretær har møte før AU-møte, hvor AU-møte og rådsmøte planlegges • AU-møtet gjennomgår forslag til dagsorden, som sekretær ferdigstiller og sender ut til AU for siste gjennomgang • Sekretær sender ut innkalling med saksdokumenter minst 10 virkedager før rådsmøte <p>Vedtak: Rådet gjennomgikk referatet fra 2.-3. juni og vedtok følgende presiseringer i referatet:</p> <p>27-15 Tilskudd til læremidler 2015</p> <p>Vedtak: Rådssekretær melder tilbake at det er gjeldende utviklingsredegjørelse (2013/2014) som gjelder. Rådet vil avvente videre tilbakemeldinger til etter arbeidet med gjennomgang av tilbudsstrukturen er ferdigstilt, det vil Del 1 av ny utviklingsredegjørelse er levert.</p> <p><i>Rådet leverer Del 1 31. oktober 2015.</i></p> <p>30-15 Informasjon til faglig råd og SRY om samlinger og konferanser i 2015</p> <p>Vedtak: Rådet stiller med Inge Rasmussen og Marie Granøien deltar på samling på Maarud gard 26.-27. august. Rådssekretær melder dette til Udir.</p> <p>31-15 Arena for Kvalitet i fagopplæringen 2015 - Vi ønsker innspill fra deg!</p> <p>Vedtak: Rådet deltar med Inge Rasmussen, Petter Høglund og Ola Ivar Eikebø. Sekretæren melder dette til Udir. De tre utarbeider eventuelle innspill til forslag om tema, innlegg mv., og sender disse til sekretæren så snart som mulig.</p>

32-15 Faglige råds innflytelse på Vg3-læreplaner - Pilot

Vedtak:

Rådssekretær melder tilbake til Udir at rådet ikke kommer til å foreslå læreplaner inn i piloten før rådet er ferdige med sin gjennomgang av tilbudsstruktur, del 1 30. oktober og del 2, etter Udirs plan, 1. april 2016.

Rådets leder deltar i piloten. Han vil i perioden samarbeide med de andre rådene i piloten om prinsippene for endringer i læreplaner.

Det vil være aktuelt å melde inn læreplaner etter at utviklingsredegjørelsen del 2 er levert.

33-15 Høring - Endring av lov og forskrifter om offentlige anskaffelser - lærlingeklausul

Vedtak:

Utkast til høringssvar ble drøftet i møte. Rådet slutter seg til intensjonen i høringen om at det skal være lærlinger i alle prosjekter i bygge- og anleggsnæringen. Leder og nestleder skriver utkast til høringssvar, som sendes på høring til rådsmedlemmene før rådsmøte 3. september.

Brevet

Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk (FRBA) er enig i behovet for å styrke kravet til å ha lærlinger i offentlige anbud og støtter derfor at det synliggjøres i anskaffelsesloven (ny § 6 a.).

Den foreslåtte presiseringen av *at leverandøren ikke bare skal være tilknyttet en lærlingeordning, men at en eller flere lærlinger må delta i arbeidet med utførelsen av den aktuelle kontrakten*, er helt avgjørende for at lærlingeklausulen skal fungere i bygg- og anleggsnæringen. FRBA ønsker også en presisering om at kravet er gjennomgående der leverandøren benytter underleverandører på deler av kontraktsarbeidet.

I foreslåtte lovtekst skal *Kravet gjelde i bransjer og geografiske områder hvor departementet i forskrift har definert at det er et særlig behov*. FRBA vil først fastslå at det er stort behov for kvalifiserte håndverkere og fagarbeidere i hele bygg- og anleggsnæringen. Det vil si at det er behov innenfor hele *Utdanningsprogrammet bygg – og anleggsteknikk*.

FRBA vil videre poengtere at udekket behov ikke bare må defineres ut fra antallet søker til læreplass. Næringen, den enkelte bransjes og bedriftenes behov på sikt må telle mest. At de offentlige oppdragsgiverne stiller krav om lærlinger ut fra et forventet behov i framtidens arbeidsmarked, vil være en viktig motivator for ungdom til å søke seg til utdanningsprogrammet.

I dag mangler mange bedrifter i bygg- og anleggsnæringen både søkere til lærlingeplass og egne fagarbeidere til å forestå fagopplæring av lærlinger. Som en overgangsordning bør ny forskrift om offentlige anskaffelser inneholde en mulighet til å supplere kravet om lærling(er) i kontrakten, med annen systematisk fagopplæringstiltak. Arbeidstakere uten formelt fag-/svennebrev som har arbeidet mer enn 5 år i faget, kan ikke få lærlingekontrakt, men de kan få annen opplæring for å kunne avlegge fag-/svenneprøven som praksiskandidat etter opplæringslova § 3-5.

Departementet skriver i høringsnotatet at de *tar sikte på å avgrense kravet til lærlinger til de større kontraktene etter dansk modell*. FRBA støtter ikke dette. Både store og små oppdrag er gode opplæringsarenaer. Derfor må hovedregelen være at det kan være lærlinger i alle oppdrag.

Her vil rådet også peke på de mange offentlige vedlikeholdskontrakter og rammeavtaler som vil egne seg godt for opplæring

Det er derfor ingen grunn til å unnta bedrifter for kravet om lærlinger selv om oppdraget er begrenset i størrelse og tid. Unntaket fra kravet om at lærling skal delta i det enkelte prosjektet og i det aktuelle kontraktsarbeidet, må kun gjelde dersom arbeidets art/omfang gjør det uaktuelt å ha med lærling.

Rådets leder oversender høringssvaret til Nærings- og fiskeridepartementet, så raskt som mulig.

36-15 Anleggsgagene - søknad om nytt lærefag - Anleggsrørleggerfaget

MEF, NAF og EBA har arbeidet med fremtidens anleggsgag, og har oversendt notat om dette til rådet. Det har vært ønsket at rådet behandler saken om anleggsrørleggerfaget utenom arbeidet med tilbudsstrukturen. Saken ble presentert av Thomas Nordland.

Vedtak:

Rådet fastholder sitt vedtak fra 7. april, Sak 22-15, om at søknaden om nytt anleggsrørleggerfag tas med i det videre arbeidet med tilbudsstrukturen.

37-15 Oppdrag til faglige råd - Forslag til retningslinjer for dokumentasjon av praksis for praksiskandidater

Rådet drøftet spørsmålene og svarte som følger:

Vedtak:

Direktoratet ønsker synspunkter på om deltidsarbeid skal omregnes til heltid, eller deltidsarbeid skal likestilles med heltid, og i hvilket omfang.

- *Deltid må omregnes til heltid, men det er mulig at f.eks. en 80 %-regel kan forsvares lærings-/mestringsmessig.*

Direktoratet ønsker synspunkter på om det skal kunne gis dobbel godskriving.

- *Rådet støtter ikke det. Rådet støtter maksimal godskriving på 12 måneder i løpet av ett år. Konsekvensen av det motsatte vil blant annet bety at lærlinger som jobber overtid, får avkortet læretid.*

Direktoratet ønsker synspunkter på om praksis som selvstendig næringsdrivende skal kunne godkjennes, og hvilke dokumentasjonskrav som eventuelt skal stilles.

- *Rådet støtter ikke denne muligheten. Det må være krav om å jobbe sammen med fagarbeider. Det bør allikevel unntaksvis kunne godkjennes dersom den selvstendige næringsdrivende har fylldig dokumentasjon på at sitt arbeid er utført i den sammenheng, det vil si sammen med fagkompetent miljø.*

Direktoratet ønsker synspunkter på om det bør utarbeides et felles nasjonalt formular for dokumentasjon av praksis.

- *Ikke nødvendigvis. Det er svært viktig at det er mulig å utøve fagskjønn (av*

	<p><i>fagpersoner i det enkelte lærefag) i disse sakene, men etter nasjonale retningslinjer.</i></p> <p>Direktoratet ber om synspunkter på behovet for omtale av praksiskrav til enkeltfag i retningslinjene.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Rådet støtter det, og det bør bli en oppgave for de faglige rådene.</i> <p>Direktoratet ba også om andre tilbakemeldinger</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Rådet synes de 14 punktene i gjeldene Generelle retningslinjer er OK, men fra en annen tid. Språklig vask er påkrevd.</i>
40-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>De fem yrkesfaglige utvalgene</p> <p>Rådsleder orienterte om at alle yrkesutvalgene er komplette og at informasjon om disse og saksdokumenter ligger ute på nettstedet: http://fagligerad.no/tilbudsstruktur/.</p> <p>Yrkesfaglig utvalg 4, som dekker utdanningsprogrammene Bygg- og anleggsteknikk, Elektrofag og Teknikk og industriell produksjon (TIP).</p> <p>Utvalget består av følgende medlemmer: Hege Dillner, leder, Konserndirektør Veidekke Katrine Holstad, HR-direktør Kleven verft Per Morten Hoff, Generalsekretær IKT Norge Steinar Myhre, Konserndirektør – anlegg Skanska Johan E Ravn, Seniorforsker Sintef, Teknologi og samfunn, avdeling teknologiledelse Terje Beck, Leder av Opplæringskontoret for elektrofag og tilknyttet Nelfo Østfold Henning Solhaug, Forbundssekretær i EL & IT forbundet Tove Karlsrud, Vest-Agder Fylkeskommune Gjermund Strømnes, Transportsjef ASKO Randi Gresseth, Vice President HR, Kvaerner Verdal</p> <p>Terje Beck og Henning Solhaug deltok på andre dag av fellesmøtet på Maarud gård 26. august, hvor det var dialog mellom utvalgsmedlemmer og representanter fra SRY og faglige råd.</p> <p>Neste møte møte mellom rådene og utvalget er fredag 18. september.</p>
41-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Høring - NOU 2015: 8 Fremtidens skole - Fornyelse av fag og kompetanser</p> <p>Rådsleder orienterte kort om saken.</p>
42-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Høring – forslag til læreplanar i utdanningsprogram for kunst, design og arkitektur (studieførbuande utdanningsprogram)</p> <p>Rådsleder orienterte kort om saken.</p>

43-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Sentralt gitt eksamen Vg3 for utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk</p> <p>Utdanningsdirektoratet sendte 16. juni brev til SRY hvor de informerte om de etter høring vil anbefale for Kunnskapsdepartementet (KD) at det innføres sentralt gitt skiftelig eksamen før lærlingene kan gå opp til fag-/svennprøvenVg3.</p> <p>Rådet har pr dags dato ikke fått noen informasjon fra KD om videre saksbehandling og fastsettelse.</p> <p>Rådet vedtok: <i>Rådet besluttet at rådsleder og sekretær skriver brev til KD og ber dem fastsette at det skal være teoretisk eksamen før fag- /svenneprøve, slik direktoratet har anbefalt.</i></p> <p>Vedtak: <i>Rådsleder og sekretær skriver brev til KD hvor man ber om informasjon om hvor saken står i dag.</i></p>
44-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Endringer i utdanningsprogrammet for medier og kommunikasjon fra skoleåret 2016-2017</p> <p>Kunnskapsdepartementet har besluttet at utdanningsprogram for medier og kommunikasjon gjøres om fra et yrkesfaglig utdanningsprogram til et studieforbereende utdanningsprogram fra skoleåret 2016-2017.</p> <p>Rådsleder orienterte kort om saken.</p>
45-15	<p>Orienteringssak:</p> <p>Godtgjørelse ift planlegging og etterarbeid ifm rådsmøter eller lignende.</p> <p>Under forrige rådsmøte stilte medlemmer spørsmål om godtgjørelse ift planlegging og etterarbeid ifm rådsmøter eller lignende.</p> <p>Ved innføring av Kunnskapsløftet og etablering av faglige råd (2004) ble det lagt til grunn at Utdanningsdirektoratet ikke dekket tapt arbeidsfortjeneste for deltagelse i faglige råd. SRY anbefalte derfor organisasjonene, inkludert utdanningsinstitusjonene til ikke å trekke sine medlemmer i lønn for rådsarbeid. Ovennevnte praksis er videreført frem til nå.</p> <p>Rådsleder orienterte kort om saken. Karl Gunnar Kristiansen orienterte om behandlingen av dette punktet ved oppnevning av de første rådene i 2005, da ble dette bestemt. Om råden ønsker å melde tilbake om saken, må dette gjøres ifm oppnevning av ny periode 2016-20.</p>

46-15	<p>Workshop om unge arbeidstakere</p> <p>Rådsleder informerte kort om saken. Direktoratet har fått henvendelse fra Statens arbeidsmiljøinstitutt og noen i det faglige rådet som arbeider og har erfaring med unge arbeidstakeres sikkerhet, helse og arbeidsdeltagelse. Dette ifm workshop "Young workers and sustainable work life" hos NFA i København (19.11.15), som er et samarbeidsprosjekt mellom de nordiske land.</p> <p>Vedtak: <i>Rådssekretæren melder tilbake at Petter Høglund muligens kan delta 19. november 2015. Han melder raskt tilbake til rådssekretæren. (Det var ikke mulig for Petter Høglund å delta).</i></p>
47-15	<p>Rådene bes drøfte følgende spørsmål ifm oppnevning av faglige råd 2016-2019.</p> <p>Spørsmål var:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvor godt har de faglige rådene fungert i oppnevningsperioden 2012-2016? - I hvilken grad er mandat og sammensetningen av de faglige rådene egnet til å følge opp intensjonen med trepartssamarbeidet? - Er det behov for å legge til eller trekke fra elementer i mandatet til de faglige rådene? - Er det behov for å revidere retningslinjene for trepartssamarbeidet mellom SRY, de faglige rådene og Utdanningsdirektoratet? <p>Rådsleder orienterer om saken. Karl Gunnar Kristiansen utdypet og pekte på at det er SRY som ønsker denne tilbakemelding.</p> <p>Det ble diskutert om rådsperioden skal prolongeres med ett år med tanke på arbeidet med gjennomgang av tilbudsstrukturen.</p> <p>Videre ble det diskutert i hvilken grad rådet har blitt for stort eller ikke, og i hvilken grad man løfter frem stemmen til den organisasjonen man representerer eller sin egen med utgangspunkt i egen profesjon, kompetanse og erfaring.</p> <p>Der hvor sakene er av stor betydning, må rådsmedlemmene få tid og anledning til å gjennomføre behandling og forankring av saker i egen organisasjon. I en del tilfeller er tidsfristene for korte for en slik behandling og forankring.</p> <p>Det er viktig at rådernes råd blir fulgt opp i Utdanningsdirektoratet og Kunnskapsdepartementet, og tatt hensyn til, dersom rådene og partssystemet skal ha legitimitet. Dersom ikke rådernes råd over tid blir tatt hensyn til i politikktutviklingen er partenes arbeid i rådene uten interesse, hvilke også etter rådets oppfatning vil være i strid med intensjonen i partssystemet, nemlig påvirkning.</p> <p>Vedtak: Hvor godt har de faglige rådene fungert i oppnevningsperioden 2012-2016?</p> <ul style="list-style-type: none"> o <i>Bygg- og anleggsnæringen er en meget stor næring i Norge, og Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk er derfor også et bredt sammensatt råd. Rådet har derfor i alle år, også i siste periode, lagt vekt på grundighet og tid i sin saksbehandling av store og viktige saker. Enkle saker behandles raskere. For rådet har det tidvis vært et problem at direktoratet, slik det ser ut, ikke har et felles system for saksbehandling. Rådet har helt konsekvent ikke behandlet saker som oversendes direktoratet ubehandlet. Rådet er ikke et saksbehandlingsorgan, men et råd som skal beslutte. Rådets leder og nestleder har hatt møte med direktoratet i sakens anledning. Det er videre et problem for partene og rådet at saker har en tendens til å stoppe opp i departementet, her vil vi særlig vise til saken om gjennomgående</i>

dokumentasjon. Saken er fortsatt uløst etter en betydelig innsats fra flere parter, mens behovet for dokumentasjon ute i arbeidslivet vokser.

I hvilken grad er mandat og sammensetningen av de faglige rådene egnet til å følge opp intensjonen med trepartssamarbeidet?

- *En, størrelse: Rådet ble etter siste utvidelse et stort råd. Møtene fungerer fint, men det er viktig at hvis man skal være part rundt bordet betyr det fremmøte, oppfølging og forankring i egen organisasjon.*
- *To, mandat: det kan sikkert drøftes om mandatet er for "trangt", men det er av liten interesse hvordan mandatet er utformet dersom ikke rådene til rådet blir tatt til følge og fulgt opp innen rimelig tid. Det er detter rådets oppfatning viktig at SRY har en grundig diskusjon med departementet om hvilke ressurser de har tenkt å legge inn i arbeidet, og ikke minst, hvordan planlegger de i neste periode å beslutte når rådet har gitt sine råd.*
- Er det behov for å legge til eller trekke fra elementer i mandatet til de faglige rådene?
 - *Rådernes rammer må legges etter samråd med de sentrale parter, og deretter faktisk følges opp fra myndighetene. Uten et slik felles forståelse spiller det liten rolle opp mandatet utvides i neste periode. Det vises her særlig til partenes klare melding til det politisk miljøet om at de ønsker avgjørende innflytelse i fagutdanningen (vedtakskompetanse). Her er arbeidet med pilot Vg3 ett eksempel. Som en konsekvens at dette arbeidet må mandatet endres.*
- Er det behov for å revidere retningslinjene for trepartssamarbeidet mellom SRY, de faglige rådene og Utdanningsdirektoratet?
 - *Endring av retningslinjer må være en konsekvens av endret styring (vedtakskompetanse), og forøvrig må retningslinjene reflektere det som er handlingsrommet for partene.*

48-15 Gjennomgang av tilbudsstrukturen

Rådsleder innledet med en rask gjennomgang av saken fra møtet 2. juni og behandlingen der, samt vedlagte notater i saken til møtet.

Vedlegg 9a: *NY TILBUDSSTRUKTUR FAGUTDANNINGSPROGRAMMET BYGG- OG ANLEGGSTEKNIKK*

Vedlegg 9b: *Gjennomgang av tilbudsstrukturen i bygg- og anleggsteknikk*

Videre prosess i gjennomgang av tilbudsstrukturen:

Rådet søker direktoratet om å få utsatt fristen for innlevering av utviklingsredegjørelsens første del til 31. oktober 2015.

Rådet har oppfattet at dette er akseptert og vil levere innen denne fristen.

Perioden 1. mars 2016 til 1. april 2016

Yrkesutvalgene skal levere sin innstilling til de faglige råd og SRY 1. mars 2016.

Rådene skal levere utviklingsredegjørelsens del 2 1. april 2016.

Rådsleder ser behov for to møter i denne perioden. Først gjennomføres et dagsmøte tidlig mars for å drøfte yrkesutvalgets forslag. I slutten av mars gjennomføres det et to-dagersmøte for å ferdigstille rådets rapport del 2. Mellom første og siste møte, må rådsmedlemmene forankre sakene i egen organisasjon.

Perioden 3.september 2015 til 27. oktober

Rådsleder og nestleder i rådet videreutvikler de to dokumentene (Vedlegg 9a og b) med utgangspunkt i innspillene i rådsmøte. Rådsmedlemmene har da tid til intern behandling i egen organisasjon.

Mer om de enkelte punktene i debatten:

Vg0: (skjemaet over fagene og arbeidsutøvelsen i arbeidslivet, skjemaet vil bli sendt ut i revidert form sammen med innkalling 12. oktober)

Petter Høglund og Ola Ivar Eikebø arbeider videre med forslag om hvordan en kvalifisering før start Vg1 (arbeidstittel «Vg0») kan gjennomføres, og hvilket innhold det eventuelt skal ha.

Dokumentet sendes ut sammen med de øvrige dokumentene 12. oktober.

Anleggsgfagene – innspill fra MEF, NAF og BNL (EBA)

På vegne av de tre la Fred Aril Gyldenås frem innspill til arbeidet med tilbudsstruktur for anleggsgfagene.

I hovedtrekk går dette på hvordan man skal gruppere tilbudene inne anleggsgfag på Vg3-nivå. De la frem tre mulige modeller:

1. Anleggsgfagene slik de er organisert i dag
2. Anleggsgfagene slik de er organisert i dag med mulighet for fordypning
3. Justerte og store anleggsgfag (hvor i medtatt søknader om nye fag innenfor anleggsområdet) med fordypningsmuligheter for alle fagene i læretiden. Fordypningen kan ha forskjellig innhold og antall for det enkelte fag, men må ha felles organisatoriske rammer for hele utdanningsprogrammet.

Vedtak:

Alle innspill og kommentarer under møtet tas med videre i dokumentene vedlegg 9a og b. Videreutviklede dokumenter av vedlegg 9a og b sendes ut sammen med innkallingen 12.oktober, samt skjemaet over fag og arbeidsoppgaver i arbeidslivet.

Rådet ber direktoratet formelt legge frem søknaden om nytt anleggsrørleggerfag og borreriggoperatørfag for behandling på rådsmøte 26. og 27. oktober 2015.

49-15

Eventuelt:**1. Møter med yrkesutvalget****Vedtak:**

Rådet ønsker ett møte med yrkesutvalget høsten 2015. (Etter rådsmøte er det blitt innkalt til møte med Yrkesutvalget fredag 18. september. Rådet møter med Jørgen Leegaard og Petter Høglund.)

2. Gjennomgang av to ekstra saker (delt ut under møte)**Vedtak:**

Sakene om kryssløp fra Vg1 elektrofag til byggdrifterfaget, og saken om nytt Vg2 rørteknikk, behandles på rådsmøte 26. og 26. oktober.

3. Fremdriftsplan for møter våren 2016**Vedtak:**

Rådsleder ser det som nødvendig å avklare møtetidspunkt for våren 2016. Rådsleder og sekretær sender ut forslag til datoer så raskt som mulig.

4. Gjennomgående dokumentasjon

Vedtak:

Rådsleder og sekretær skriver brev til KD hvor man ber om informasjon om hvor saken står i dag.

Vår saksbehandler:
Viil Gombos
Tlf.: 23 30 13 14

Vår dato: 9.09.2015
Vår referanse:
Deres dato:
Deres referanse:

SRY-møte 3 2015

Dato: 23.09.2015
Sted: Utdanningsdirektoratet

	Overganger fra studieforbereidende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer i videregående opplæring
Dokument	Til orientering
Innstilling	Orienteringen tas til etterretning
Vedlegg	

1. Bakgrunn for saken

I Meld. St. 20 (2012–2013) På rett vei skriver Kunnskapsdepartementet (KD) «at strukturen på videregående opplæring bør være så fleksibel at elever på studieforbereidende utdanningsprogrammer kan få mulighet til å velge seg over til et yrkesfaglig utdanningsprogram». Med henvisning til tilbudet om Vg3 påbygging til generell studiekompetanse skriver departementet videre at «det er ingen grunn til at bare elever på yrkesfag skal ha mulighet til å velge overgang uten å tape tid».

Utdanningsdirektoratet er, på oppdrag fra KD, i gang med et utviklingsarbeid der vi ser på muligheten for å gjøre det lettere for elever å gå over fra studieforbereidende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer uten å tape tid.

Utdanningsdirektoratet skal

- utrede ulike modeller og konsekvensene av dem i samarbeid med relevante parter, for eksempel SRY, faglige råd og fylkeskommuner
- i dialog med departementet vurdere å sette i gang en avgrenset modellutprøving i et utvalg fylkeskommuner og til ulike yrkesfaglige utdanningsprogrammer
- når utprøvingen er gjennomført, vurdere om overganger fra studieforbereidende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer bør legges inn i tilbudsstrukturen

SRY fikk en orientering om dette oppdraget i mars 2015. Utdanningsdirektoratet har startet arbeidet med å utrede ulike modeller for overganger fra studieforbereidende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer. I den anledning ønsker vi å orientere SRY om arbeidet og et forestående møte der vi vil invitere representanter fra de faglige rådene og fylkeskommunene til en diskusjon om mulige modeller og konsekvenser av disse.

2. Kartlegging av overganger

Utdanningsdirektoratet har fått kartlagt omfanget av overganger fra studieforbereidende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer. Kartleggingen viser at det i praksis bare er noen få fylkeskommuner som har hatt elever som har gått fra studieforbereidende til yrkesfag. I hovedsak har elevene gjort dette ved at de begynner på nytt i Vg1 (omvalg), bruker muligheten til kryssløp eller går rett ut i lære som «voksenlærlinger».

Utdanningsdirektoratet ba de faglige rådene om innspill til saken høsten 2014. De faglige rådene er i hovedsak positive til ordninger som gjør det mulig å gå fra studieforbereidende til yrkesfaglige

utdanningsprogrammer. Noen råd ønsker å legge en slik ordning inn i tilbudsstrukturen (FRSS, FRHO, FRTIP og FRDH), andre ønsker at det er en ordning for enkeltelever (FRRM). Det er også ulike syn på om det skal være en rettighet eller en mulighet for elevene (FREL). To faglige råd ønsker ikke denne muligheten for sine utdanningsprogram (FRBA og FRNA).

Rådene ser flere fordeler med overganger fra studieforbereende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer; det vil gi et mer fleksibelt opplæringsløp, elever kan rette opp feilvalg uten å tape tid, det kan øke elevenes sjanse til å gjennomføre videregående opplæring og det kan øke statusen til yrkesfagene. Samtidig mener rådene at det er en rettferdig ordning, som utgjør en viktig del av likestillingen mellom utdanningsprogrammene.

Det de faglige rådene trekker fram som en utfordring er at overganger fra studieforbereende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer vil være svært ressurskrevende for skoleeier og de videregående skolene. Dette fordi det vil være enkeltelever som benytter slik mulighet. På store skoler er det kanskje mulig å samle disse elevene i fellesklasser, men på små skoler må det tilpasses enkeltelever. Flere faglig råd er usikre på om elevene får den yrkesfaglige kompetansen de må ha for å kunne starte i Vg2 eller i lære dersom de ikke får kompensert dette før de starter i hhv Vg2 og lære.

3. utfordringer vi ønsker å diskutere med fylkeskommuner og faglige råd

Før Utdanningsdirektoratet ferdigstiller arbeidet med å utrede ulike modeller for overganger fra studieforbereende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer ønsker vi å invitere representanter fra de faglige rådene og representanter fra tre fylkeskommuner til et møte der vi diskuterer mulige modeller og konsekvenser av disse. Det vil vi gjøre med bakgrunn i følgende utfordringer:

Hvilke modeller ønsker vi og hva gjør vi med manglende kompetanse fra Vg1?

Når en elev går fra Vg1 studieforbereende til Vg2 i et yrkesfaglig utdanningsprogram har eleven normalt fullført fellesfagene, men ikke hatt de yrkesfaglige programfagene og prosjekt til fordypning (ptf). Den kompetansen eleven mangler (477 timer) kan kompenseres ved å komprimere innholdet fra programfagene i Vg1 og legge dem til de frigjorte fellesfagtimene (196 timer) på Vg2. Dersom eleven skal ta igjen alle de 477 timene i programfagene fra Vg1 kan man bruke i ptf i tillegg til de frigjorte fellesfagtimene. Dette kan være en mulighet i de fagene Vg2 ikke bygger direkte på kompetansen fra Vg1 (f.eks. design og håndverk). Det kan derimot være vanskelig der kompetansen fra Vg1 er en forutsetning for å følge opplæringen fra starten av i Vg2 (f. eks. elektro). I begge tilfeller vil eleven få færre timer i ptf i løpet av Vg1 og Vg2.

En ordning for enkeltelever?

I 2012-2013 gjorde 1272 elever omvalg fra Vg1 studiespesialisering til et nytt Vg1 (studieforbereende eller yrkesfaglig utdanningsprogram). 42 elever gikk fra Vg1 studiespesialisering til Vg2 IKT-servicefag. Det var ingen elever som benyttet kryssløpsmuligheten til Vg2 laboratoriefag. På bakgrunn av disse tallene er det vanskelig å si eksakt hvor mange elever som vil velge å gå fra et studieforbereende til et yrkesfaglig utdanningsprogram der de ikke taper tid. Men ser vi på antall elever som gjør omvalg og øker antallet noe ved å innføre en slik mulighet, vil det likevel ikke være snakk om et stort antall elever. Det betyr at det vil være enkeltelever som velger en slik løsning.

Søkbart eller ikke søkbart og rettighet eller mulighet?

Overganger fra studieforbereende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer kan legges i tilbudsstrukturen, og være søkbart for alle elever. Eller det kan være en individuell ordning. Slike overganger kan være en rettighet for elevene, eller det kan være en mulighet som det legges til rette for.

FFU

Overganger fra studieforberevende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer i videregående opplæring

1. Bakgrunn for saken

I Meld. St. 20 (2012–2013) *På rett vei* skriver Kunnskapsdepartementet (KD) «*at strukturen på videregående opplæring bør være så fleksibel at elever på studieforberevende utdanningsprogrammer kan få mulighet til å velge seg over til et yrkesfaglig utdanningsprogram*». Med henvisning til tilbudet om Vg3 påbygging til generell studiekompetanse skriver departementet videre at «*det er ingen grunn til at bare elever på yrkesfag skal ha mulighet til å velge overgang uten å tape tid*».

Utdanningsdirektoratet er, på oppdrag fra KD, i gang med et utviklingsarbeid der vi ser på muligheten for å gjøre det lettere for elever å gå over fra studieforberevende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer uten å tape tid.

Utdanningsdirektoratet skal

- utrede ulike modeller og konsekvensene av dem i samarbeid med relevante parter, for eksempel SRY, faglige råd og fylkeskommuner
- i dialog med departementet vurdere å sette i gang en avgrenset modellutprøving i et utvalg fylkeskommuner og til ulike yrkesfaglige utdanningsprogrammer
- når utprøvingen er gjennomført, vurdere om overganger fra studieforberevende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer bør legges inn i tilbudsstrukturen

FFU fikk en skriftlig informasjon om dette oppdraget i mars 2015. Utdanningsdirektoratet har startet arbeidet med å utrede ulike modeller for overganger fra studieforberevende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer og i den anledning ønsker vi å høre hvilke utfordringer fylkeskommunene ser, i møtet 16. september.

2. Kartlegging av overganger

Utdanningsdirektoratet har fått kartlagt omfanget av overganger fra studieforberevende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer. Kartleggingen viser at det i praksis bare er noen få fylkeskommuner som har hatt elever som har gått fra studieforberevende til yrkesfag. I hovedsak har elevene gjort dette ved at de begynner på nytt i Vg1 (omvalg), bruker muligheten til kryssløp eller går rett ut i lære som «voksenlærlinger».

Utdanningsdirektoratet ba de faglige rådene om innspill til saken høsten 2014. De faglige rådene er i hovedsak positive til ordninger som gjør det mulig å gå fra studieforberevende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer. Noen råd ønsker å legge en slik ordning inn i tilbudsstrukturen (FRSS, FRHO, FRTIP og FRDH), andre ønsker at det er en ordning for enkeltelever (FRRM). Det er også ulike syn på om det skal være en rettighet eller en mulighet for elevene (FREL). To faglige råd ønsker ikke denne muligheten for sine utdanningsprogram (FRBA og FRNA).

Rådene ser flere fordeler med overganger fra studieforbereende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer; det vil gi et mer fleksibelt opplæringsløp, elever kan rette opp feilvalg uten å tape tid, det kan øke elevenes sjanse til å gjennomføre videregående opplæring og det kan øke statusen til yrkesfagene. Samtidig mener rådene at det er en rettferdig ordning, som utgjør en viktig del av likestillingen mellom utdanningsprogrammene.

Det de faglige rådene trekker fram som en utfordring er at overganger fra studieforbereende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer vil være svært ressurskrevende for skoleeier og de videregående skolene. Dette fordi det vil være enkeltelever som benytter slik mulighet. På store skoler er det kanskje mulig å samle disse elevene i fellesklasser, men på små skoler må det tilpasses enkeltelever. Flere faglig råd er usikre på om elevene får den yrkesfaglige kompetansen de må ha for å kunne starte i Vg2 eller i lære dersom de ikke får kompensert dette før de starter i hhv Vg2 og lære.

3. utfordringer vi ønsker fylkeskommunenes synspunkter på

I 2012-2013 gjorde 1272 elever omvalg fra Vg1 studiespesialisering til et nytt Vg1 (studieforbereende eller yrkesfaglig utdanningsprogram). 42 elever gikk fra Vg1 studiespesialisering til Vg2 IKT-servicefag. Det var ingen elever som benyttet kryssløpsmuligheten til Vg2 laboratoriefag. På bakgrunn av disse tallene er det vanskelig å si eksakt hvor mange elever som vil velge å gå fra et studieforbereende til et yrkesfaglig utdanningsprogram der de ikke taper tid. Men ser vi på antall elever som gjør omvalg og øker antallet noe ved å innføre en slik mulighet, vil det likevel ikke være snakk om et stort antall elever. Det betyr at det vil være enkeltelever som velger en slik løsning.

- **Hvilke utfordringer og eventuelt løsninger ser fylkeskommunene ved å måtte legge til rette for et fåtall elever i ulike utdanningsprogrammer og programområder?**

Når en elev går fra Vg1 studieforbereende til Vg2 i et yrkesfaglig utdanningsprogram har eleven normalt fullført fellesfagene, men ikke hatt de yrkesfaglige programfagene og prosjekt til fordypning (ptf). Den kompetansen eleven mangler (477 timer) kan kompenseres ved å komprimere innholdet fra programfagene i Vg1 og legge dem til de frigjorte fellesfagtimestene (196 timer) på Vg2. Dersom eleven skal ta igjen alle de 477 timene i programfagene fra Vg1 kan man bruke i ptf i tillegg til de frigjorte fellesfagtimestene. Dette kan være en mulighet i de fagene Vg2 ikke bygger direkte på kompetansen fra Vg1 (f.eks. design og håndverk). Det kan derimot være vanskelig der kompetansen fra Vg1 er en forutsetning for å følge opplæringen fra starten av i Vg2 (f. eks. elektro). I begge tilfeller vil eleven få færre timer i ptf i løpet av Vg1 og Vg2.

- **Hvilke utfordringer og eventuelt løsninger ser fylkeskommunene med tanke på å kompensere for manglende kompetanse?**

Overganger fra studieforbereende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer kan legges i tilbudsstrukturen, og være søkbart for alle elever. Eller det kan være en individuell ordning.

- **Hvilke utfordringer og eventuelt løsninger ser fylkeskommunene her?**

Det kan bli aktuelt å prøve ut ulike modeller for overganger fra studieforbereende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer uten å tape tid.

- **Hvordan stiller fylkeskommunene seg til en slik utprøving?**

Utdanningsdirektoratet ønsker å invitere tre representanter fra fylkeskommunene, sammen med representanter fra de faglige rådene til et møte der vi diskuterer ulike modeller og konsekvensene av disse nærmere.

- **Vi ber om at fylkeskommunene foreslår tre representanter til et slikt møte.**

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Utdanningsdirektoratet
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO

Deres ref

Vår ref
14/4592

Dato
22.01.2015

Oppdragsbrev nr.: 02–15 Tillegg nr.
Oppdrag: Overganger fra studieforberevende til yrkesfaglige
utdanningsprogrammer i videregående opplæring
Frist for tilbakemelding: 1. oktober 2015
Budsjettkap., post og prosjektnr.: Kap. 220.01

Bakgrunn for oppdraget:

Det er i dag ikke formelt lagt til rette for at elever i studieforberevende utdanningsprogrammer i videregående opplæring kan gå over til yrkesfaglige utdanningsprogrammer uten å tape tid, slik elever fra yrkesfag kan gjøre gjennom Vg3 påbygging til generell studiekompetanse.

I Meld. St. 20 (2012–2013) *På rett vei* skriver departementet «at strukturen på videregående opplæring bør være så fleksibel at elever på studieforberevende utdanningsprogrammer kan få mulighet til å velge seg over til et yrkesfaglig utdanningsprogram». Med henvisning til tilbudet om Vg3 påbygging til generell studiekompetanse skriver departementet videre at «det er ingen grunn til at bare elever på yrkesfag skal ha mulighet til å velge overgang uten å tape tid».

Tiltaket i stortingsmeldingen var at departementet skulle samle fylkeskommunenes erfaringer med overganger fra studieforberevende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer og deretter vurdere å legge denne muligheten inn i tilbudsstrukturen. Tiltaket ble oversendt Utdanningsdirektoratet gjennom oppdragsbrev nr. 33–13 (tiltak 54).

Utdanningsdirektoratet har som en del av oppdraget engasjert NIFU til å kartlegge omfanget av overganger fra studieforbereidende til yrkesfag. Kartleggingen viser at det i praksis bare er Akershus, Hordaland og Møre og Romsdal fylkeskommuner som har hatt et visst omfang av elever som har gått fra studieforbereidende til yrkesfag. I hovedsak har de gjort dette ved at elevene begynner på nytt, bruker muligheten til kryssløp eller går rett ut i lære som "voksenlæringer". NIFUs kartlegging viser at fylkeskommunene ikke har laget egne løsninger og tilpasninger som gjør at elever kan gå fra studieforbereidende til yrkesfag på andre måter enn de tre ovennevnte.

Beskrivelse av oppdraget:

Departementet ønsker med dette oppdragsbrevet å sette i gang et utviklingsarbeid for å gjøre det lettere å gå over fra studieforbereidende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer uten å tape tid. Det finnes flere mulige modeller, eksempelvis egne påbyggingstilbud i klasser, flere kryssløp, avkorting av læretid eller mer fleksible lokale løsninger. Modellene vil medføre juridiske, faglige, økonomiske og organisatoriske konsekvenser som må utredes nærmere. Spørsmål knyttet til innhold i tilbudet, plassering i strukturen, omfang, tidsbruk og konsekvenser for rekruttering til læreplass i virksomhet må også utredes. Modellene bør videre prøves ut i praksis før de eventuelt legges inn i tilbudsstrukturen i videregående opplæring.

Kunnskapsdepartementet gir med dette Utdanningsdirektoratet i oppdrag å:

02–15A. Utrede ulike modeller for overganger fra studieforbereidende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer og konsekvensene av dem i samarbeid med relevante parter, for eksempel Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY), faglige råd for yrkesfaglige utdanningsprogrammer og fylkeskommuner.

02–15B. I dialog med departementet vurdere å sette i gang en avgrenset modellutprøving i et utvalg fylkeskommuner og til ulike yrkesfaglige utdanningsprogrammer. Utprøvingen må evalueres.

Eventuelle andre føringer for hvordan oppdraget skal utføres:

Utdanningsdirektoratet skal gjennomføre oppdrag 02–15A innen 1. oktober 2015. Oppdraget må ses i sammenheng med gjennomgangen av tilbudsstrukturen i yrkesfaglige utdanningsprogrammer (oppdragsbrev nr. 11–14).

Gjennomføring av oppdrag 02–15B vil avhenge av utfallet av oppdrag 02–15A, og departementet vil derfor komme tilbake med et eventuelt tillegg til dette oppdragsbrevet når direktoratet har svart på oppdrag 02–15A.

Oppdrag 02–15A skal gjennomføres innenfor eksisterende budsjettammer. Departementet ber om at kostnader for gjennomføring av oppdrag 02–15B utredes og oversendes til departementet i forbindelse med svar på oppdrag 02–15A.

Etter at dette oppdraget er gjennomført, ber departementet om at direktoratet svarer på siste ledd i tiltak 54 fra oppdragsbrev nr. 33–13 om å foreta en vurdering av om overganger fra studieforberedende til yrkesfaglige utdanningsprogrammer bør legges inn i tilbudsstrukturen. Departementet ber om at å bli holdt orientert om gjennomføring av oppdraget gjennom allerede etablerte strukturer for gjennomføring av oversendte tiltak fra Meld. St. 20 (2012–2013) *På rett vei* (oppdragsbrev nr. 33–13, m.fl.).

Med hilsen

Johan Raaum (e.f.)
ekspedisjonssjef

Halvard Hølleland seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

UTVIKLINGSREDEGJØRELSE 2015/2016

1. del - 8. oktober 2015

Anbefalinger til endret tilbudsstruktur

Til behandling på møte i Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk 26. og 27. oktober 2015

Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk

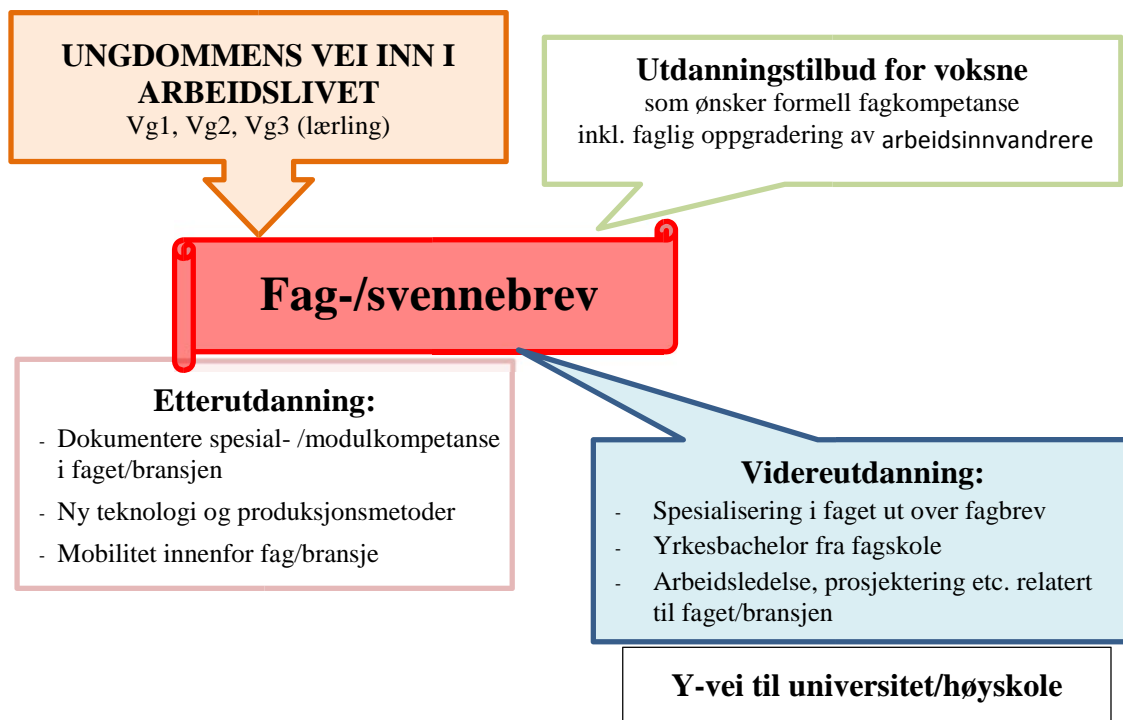
Innhold

1. INNLEDNING	3
2. BAKGRUNN OG PROSESS	3
Rådets medlemmer og mandat	3
Oppfølging av Melding til Stortinget nr. 20 <i>På rett vei</i> (2012-2013)	4
Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk – arbeidet bak anbefalingene	5
3. NÆRINGENS BEHOV OG ØNSKET UTVIKLING	5
4. TILBUDSSTRUKTUREN - UNGDOMMENS VEI INN I ARBEIDSLIVET	8
5. HVA TILBUDSSTRUKTUREN IKKE KAN LØSE	9
Fagutdanningstilbud for voksne (de med annen utdanning eller arbeidserfaring)	9
Fagbrev vil ikke dekke alle krav til dokumentasjon av spesialkompetanse	10
Etter- og videreutdanning	11
6. BREDE FAG MED FORDYPNING/MODULER.....	11
7. OM DE ENKELTE FAGENE OG FORSLAG TIL ENDRINGER	12
Vg2 Anleggsteknikk	12
Vg2 Byggteknikk	12
Vg2 KEM	12
Vg2	13
Vg2	13
Overflateteknikk	14
Vg2 Treteknikk	15
Særløpsfag	15
8. VEDLEGG	17
Vedlegg 1: Mandat og formål for de faglige rådene	17
Vedlegg 2: Mandat for de yrkesfaglige utvalgene	18
Vedlegg 3: Vedtak rådsmøte 10. februar 2015 om gjennomgangen av tilbudsstrukturen	19
Vedlegg 4: Vedtak rådsmøte 2. og 3. juni 2015 om tilbudsstrukturen	20
Vedlegg 5: Skjematisert tilbudsstruktur med tilhørende arbeidsmarked	22

1. INNLEDNING

Fag- og yrkesutdanningen i videregående skole er ungdommens vei inn i arbeidslivet. I Norge er videregående skole et offentlig ansvar. Fag- og yrkesopplæring omfatter i tillegg voksne lærlinger og praksiskandidater. Videre foregår det kompetanseheving på arbeidsplassen i regi av bransjer og organisasjoner.

Skjematisk kan det fremstilles slik:

Denne utviklingsredegjørelsen omfatter først og fremst yrkesfaglig utdanningen i videregående skole og inndelingen og omfanget av de ulike fagene.

Utdanningsdirektoratet (Udir) har mottatt en rekke forslag til nye fag og endringer av fag i løpet av de siste årene. Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk har besluttet at rådet ikke ønsker å vedta endringer fortløpende, men først bli enige om de overordnede forutsetninger og strukturer for yrkesutdanningen. I kapitlene 4 og 5 beskrives utfordringene og i kapittel 6 gis forslag til anbefaling om hovedprinsipper.

I kapittel 7 omtales endringsforslagene rådet har mottatt fra Udir eller direkte fra medlemmer i rådet, og rådets foreløpige anbefalinger.

2. BAKGRUNN OG PROSESS

Rådets medlemmer og mandat

Jørgen Leegaard,	leder, BNL
Halvor Langseth,	nestleder, Fellesforbundet
Thomas Norland,	medlem, BNL
Anne Jensen,	medlem, NHO Service
Marie Granøien,	medlem, Fellesforbundet
Fred Arild Gyldenås,	medlem, Maskinentreprenørenes Forbund
Helge Haukeland,	medlem, Arbeidsmandsforbundet

Jarle Kristoffersen, medlem, Fagforbundet
Petter Høglund, medlem, Utdanningsforbundet
Marit Lensjø, medlem, Skolenes Landsforbund
Ola Ivar Eikebø, medlem, KS
Inge Rasmussen, medlem, Utdanningsforbundet
Adrian Sørensen, medlem, Elevorganisasjonen
Faglig råds mandat, se vedlegg 1.

Oppfølging av Melding til Stortinget nr. 20 *På rett vei* (2012-2013)

Melding til Stortinget nr. 20 *På rett vei* (2012-2013)¹, som omhandlet videregående skole og særlig yrkesfag, ble behandlet i Stortinget 14. juni 2013. Stortinget sluttet seg til det vesentlige i meldingen².

Regjeringen Solberg har valgt å fortsette arbeidet med gjennomgang av yrkesfagene med grunnlag i Stortingets behandling av denne meldingen.

Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk leverte i februar 2014 sin Utviklingsredegjørelse 2013/2014³ som svar på Utdanningsdirektoratets (Udir) oppdrag av 18. april 2013.

Et viktig punkt fra stortingsmeldingen var at tilbudsstrukturen i fagopplæringen skulle gjennomgå sammen med partene i arbeidslivet. Dette ble fulgt opp av Kunnskapsdepartementet (KD) i oppdragsbrev nr. 11-14 av 23. april 2014, *Gjennomgå og foreslå endringer i tilbudsstrukturen inne yrkesfaglige utdanningsprogram i samarbeid med partene i arbeidslivet*⁴.

Oppdraget har fire delmål.

1. *Kunnskapsgrunnlag for felles virkelighetsforståelse*
2. *Mer relevante opplæringstilbud i fag- og yrkesopplæringen*
3. *Gjennomgå små og verneverdige fag*
4. *Vurdering av prosesser og prinsipper for styring av tilbudsstrukturen*

I tillegg til rådene og SRYs arbeid, har KD satt ned flere utvalg med deltakere utenfor det formelle partssystemet til å se på yrkesutdanningen. Utvalgene skal avgi sine innstillinger til de faglige rådene 1. mars 2016.

Et utvalg skal behandle utdanningsprogrammene Teknikk og industriell produksjon (TIP), Elektrofag og Bygg- og anleggsteknikk. Utvalget ledes av konserndirektør HR i Veidekke Hege Dillner.

Mer om utvalgets mandat og sammensetting, se vedlegg 2.

¹ se <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld-st-20-20122013/id717308/>

² se <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Innstillinger/Stortinget/20122013/inns-201213-432/>

³ se <https://fagligerad.files.wordpress.com/2014/06/startpakke-for-ba.pdf>

⁴ <https://fagligerad.files.wordpress.com/2015/03/1-oppdragsbrev-11-144.pdf>

Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk – arbeidet bak anbefalingene

Faglig råd vedtok på møtet 10. februar 2015 en plan for arbeidet med tilbudsstrukturen, se vedlegg 3.

Startpakken fra Udir kom rådet i hende i mars 2015 med statistikk for fagene i utdanningsprogrammet, samt aktuelle utdrag fra rådets Utviklingsredegjørelse 2013/2014. Faglig råd behandlet tilbudsstrukturen i sine møter 7. april, 2. og 3. juni og 3. september 2015. På møtet 2. og 3. juni drøftet og vedtok rådet sine forutsetninger for det videre arbeidet, se vedlegg 4.

Arbeidsutvalget hadde også til møte 2. og 3. juni utarbeidet en skjematisk oversikt over dagens tilbudsstruktur og det arbeidsmarkedet utdanningene leder til, se vedlegg 5. Denne oversikten ble brukt som utgangspunkt for diskusjonen om hvordan bygg- og anleggsnæringen best kan fremstå som et relevant og attraktivt utdanningsvalg.

Til møtet 26. – 27. oktober forelå det et utkast til utviklingsredegjørelse med anbefalinger til endret tilbudsstruktur til diskusjon og vedtak. Rådet vedtok å sende sine vurderinger og anbefalinger til alle berørte partsorganisasjoner (fageiere) og be om tilbakemeldinger innen 15. februar 2016, slik at rådet kan ta de med før endelige anbefalinger og utviklingsredegjørelsens del 2 leveres i april 2016.

3. NÆRINGENS BEHOV OG ØNSKET UTVIKLING

Utdanningstilbudene skal gi ungdommen en vei inn i dagens arbeidsliv. De skal også gi nødvendig faglig fundament og motivasjon til å lære mer for å kunne møte ny teknologi og produksjonsmåter i den yrkeskarrieren lærlingen er i starten av. Hva vet vi om fremtidens fagarbeidere i bygg og anlegg?

Høsten 2014 forelå byggenæringens anbefalinger for fremtidens strategiene til Bygg 21⁵. Under kapitlet 5.3 *Prioriterte satsningsområder* omtales fagutdanningen slik:

Pkt 3. Øke andelen medarbeidere med fagutdanning

Utfordringen er å øke attraktiviteten, rekrutteringen og etterspørselen etter fagutdannede håndverkere. Myndighetene må i samarbeid med næringen utvikle en relevant fagutdanning og et utdanningstilbud som fremstår som et attraktivt fundament for jobb, videre utdanning og karriere. For utenlandske arbeidstakere med fagutdanning og/eller yrkespraksis fra hjemlandet må det utvikles en ordning for vurdering, supplering og godkjenning av fagkompetansen.

⁵ <http://www.bygg21.no/globalassets/dokumenter/bygg21-strategien.pdf>

se

Pkt 4. Øke tilgangen på relevante spesialister

Utfordringen næringen står overfor knyttet til blant annet klimaendringer, energikrav, urbanisering og industrialisering forutsetter flere fagspesialister i fag og prosess. De ulike utdanningsinstitusjonene, næringen og organisasjonene må utvikle og rekruttere til relevante etter- og videreutdanningstilbud for alle fag og profesjoner.

Bygg21 foreslår derfor blant annet disse tiltakene:

Sikre rekruttering til byggenæringen

Det er viktig å bekjentgjøre byggenæringen som en attraktiv arbeidsgiver for framtiden. Det må jobbes systematisk mot å få til bedre lærlingeordninger og at bruk av lærlinger blir et krav i offentlige prosjekter. Ulike utdanningsveier til en yrkeskarriere i byggenæringen må synliggjøres og kommuniseres, og mulighetene for et mer integrert utdanningsløp, spesielt fra fagutdanning til høyere utdanning bør utredes (Y-veien).

Øke fagskolenes anseelse og utvikle ledere med fagarbeiderbakgrunn

Kompetente fagarbeidere er en viktig ressurs også på ledelsessiden. Det har stor verdi å rekruttere disse til slike oppgaver.

For anleggsnæringen har ikke Bygg21 en tilsvarende samlet næringsstrategi som rådet har kunnet støtte seg til. Fra Statens vegvesen har rådet fått innspill om økt behov for dokumentert spisskompetanse ved utsetting av oppdrag. Dette er blant annet bakgrunnen for forslag om egne fag i drift og vedlikehold av vei, veisikring mv.

Nasjonal transportplan⁶ legger opp til økt anleggsvirksomhet knyttet til både vei og bane. Forventede "varmere, våtere, villere" klima gjør at mange kommunaltekniske anlegg må oppgraderes. Dagens utdanningstilbud er ikke dimensjonert for den økte aktiviteten.

I august 2014 overleverte en samlet bygg- og anleggsnæring rapporten *Enkelt å være seriøs*⁷ om en ny sentral godkjenning til kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner. Forslagene er under politisk behandling i departement, regjeringen og Stortinget.

Noen av forslagene berører fagutdanningen. I rapportens forslag om moduler i sentral godkjenning er det i Modul 2, (arbeider uten krav om søknad) lagt inn krav til fag/svennebrev i utførerleddet;

Modul 2

Omfatter ROT-markedet og andre foretak som ikke trenger ansvarsrett, bør være godkjenning av foretak som skal utføre tiltak utenom plan- og bygningslovens krav om ansvarsrett. Denne modulen er basert på faglige kvalifikasjoner (i hovedsak tilsvarende godkjenningssområdene etter plan- og bygningsloven, særlig rettet mot fag/svennebrev som kvalifikasjonskrav).

⁶ se <https://www.regjeringen.no/no/tema/transport-og-kommunikasjon/nasjonal-transportplan--ntp/id2076326/>

⁷ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/Enklere-a-vare-serios-i-byggenaringen/id766142/>

I denne forbindelse foreslås det opprettet et nasjonalt kvalifikasjonsregister og at kvalifikasjoner skal påføres ID-kortet (nå døpt om til HMS-kort). Dette omtales i rapportens kapittel 4.2.

4.2 Register for kvalifikasjoner

Som følge av at utvalget foreslår at kvalifikasjoner skal være del av ID-kortet, mener utvalget at det også må det opprettes et sentralt offentlig register som registrerer de kvalifikasjonene som skal følge person og ID-kort. I denne omgang vil utvalget foreslå å begrense registreringen til å omfatte formell utdanning som er relevant for byggenæringen, her tenkt fag-/svennebrev i et lærefag, fagskole-, mesterbrev i et mesterfag, og bachelor- og masterutdanning. I tillegg må det registreres de kurs som er forutsetning for å kunne utføre arbeider, og de lovpålagte krav til kvalifikasjoner som elektro og sprengning har i dag gjennom Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB).

Det foreslås også en egen modul (Modul 4) for godkjente lærebedrifter.

Utvalget foreslår at foretak som er godkjente opplæringsbedrifter skal kunne få denne godkjenningen synliggjort som en del av den sentrale godkjenningen, som tilleggsmodul.

De siste årene har rådet registrert økende oppmerksomhet fra byggherrer og oppdragsgivere om krav til kompetanse og lærlingeklausul, i kampen mot useriøsitet og for kvalitet og innovasjon. Her har blant andre Statsbygg⁸, Statens vegvesen og Skien/Telemark-vedtakene⁹ (Skien kommune og Telemark fylke) gått foran i å sette krav.

Statsbygg har i sine krav nå sagt at det i alle utførelsesentrepriser skal minst være 40 % fagarbeidere og minst 5 % lærlinger av produserte timer.

Ut fra kjent informasjon og kunnskap forventer Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk økt etterspørsel etter fagutdannede i bygg- og anleggsnæringen. Rådet tar derfor som utgangspunkt at nedgangen i søkertall vi har opplevd de siste årene, vil snu til oppgang. Det vil også være økt etterspørsel etter tilpasset fagutdanning fra de mange uten formell fagutdanning som allerede arbeider i næringen, samt fra arbeidsinnvandrere med ulik fagutdanning og praksis fra hjemlandet.

⁸ se f.eks. <http://www.bygg.no/article/1247951>

⁹ f.eks. http://frifagbevegelse.no/arbeidsliv/dette_er_telemarksmodellen_365339.html

se

4. TILBUDSSTRUKTUREN - UNGDOMMENS VEI INN I ARBEIDSLIVET

Fagutdanningen skal ivareta mange ønsker fra samfunnet, bedriftene og de utdanningssøkende. Ønskene vil av og til være motstridende, eller ikke la seg håndtere innenfor samme utdanningsløp/tilbudsstruktur. Med vedtaket om *Tilbudsstrukturen – forutsetninger og utgangspunkt* (vedlegg 4) valgte rådet å avgrense, eller kanskje rettere sagt prioritere, diskusjonen til utfordringene med å gi ungdommene en god og attraktiv vei inn i arbeidslivet, som utdanningsprogrammet utdanner til.

Ungdom som har fullført grunnskolen eller tilsvarende opplæring, har etter søknad rett til tre års heiltids vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1. Tilbudsstrukturen må derfor bygge på kompetansen fra grunnskolen. Elevene som går ut av ungdomsskolen har jevnt over svært lite erfaring fra praktisk arbeid. Grunnskolen er akademisert i den forstand at det ikke er opplæring i håndverksferdigheter eller andre ferdigheter som ikke har klasserommet som læringsarena. Praktisk arbeid er ellers også ofte lite til stede i dagens oppvekstmiljø.

Det er viktig for rådet at de elever som kommer inn på yrkesfag er kvalifiserte, men dette må være barne- og ungdomsskolens ansvar.

Hovedmodellen for utdanningstilbudene frem til fag-/svennebrev er 2 år i skole (Vg1/Vg2) og 2 år som lærling (Vg3). Skoleopplæringen må vektlegge grunnleggende bransjekunnskaper (materialkunnskap, bransjelære) og ferdigheter (HMS, verktøybruk, arbeidets utførelse og organisering) for at eleven skal være forberedt og motivert til å fungere på arbeidsplassen som lærling.

Elever på ungdomsskolen har generelt begrenset innsikt i arbeidslivet og ulike yrker. I rekrutteringsøyemed vil bygg- og anleggsnæringen være tjent med å fremstå som et samlet tilbud, men som har mange valgmuligheter både i utdanningsløpet og senere i arbeidslivet (karrieremuligheter). Rådet ønsker derfor å beholde dagens inngang til bygg- og anleggsteknikk, men et samlet Vg1. Rådet har på det nåværende tidspunkt ikke tatt stilling til om læreplanen for Vg1 bygg- og anleggsteknikk bør endre på ett eller flere områder.

Tidligere har rådet understreket at Vg1 ikke skal være et år med vekt på yrkesveiledning eller "smakebits-pedagogikk". Rådet har uttrykt bekymring for det yrkesfaglige tilbudet til særlig de elevene som allerede har bestemt seg for lærefag. Det er viktig at de som har bestemt seg for lærefag, kan få lov til å arbeid i dette lærefaget allerede i Vg1.

Vg1 er et krevende år for skolene og lærerne på grunn av de ulike forutsetninger og interesser som finnes blant elevene. Læreplanen vil nødvendigvis måtte være generell med stor muligheter for lokal tilpasning, både ut fra elevenes interesser og ut fra arbeidslivets behov. Det er en generell utfordring at skolene stort sett bare har lærere med fagbakgrunn fra de største lærefagene. Bedrifter som rekrutterer til de mindre lærefagene må derfor ofte være mer aktive inn i skolene for å få søkere.

Rådet har vedtatt å arbeide videre med et forslag om et valgfritt <i>Forberedende yrkesfag</i> mellom ungdomsskolen og Vg1. Det er tenkt som et tilbud for å gi de mest usikre elevene en mulighet til utprøving av ulike yrkesfag uten å måtte velge utdanningsprogram.
--

Tiden som lærling (Vg3) er og vil være den viktigste tiden for læring av selve yrkesutøvelsen. Yrkesrelevansen er sikret ved at opplæringen skjer som en del av ordinær produksjon i bedriftene. Bekymringen er at det blir for mye produksjon og for lite kunnskap. Den yrkesteoretiske forståelsen, forklaringen på hvorfor arbeidet utføres slik det gjør og konsekvensene av avvik, kan fort prioriteres bort i en hektisk hverdag.

Kravet om en yrkesteoretisk eksamen før fagprøven er for å kvalitetssikre at bedriftene faktisk gir slik opplæring. Ønsket om vekslingsløp mellom skole (Vg2) og bedrift (Vg3) og om en forskriftsfestet periode med opplæring i skole/kompetansesenter for særløpslærlinger, er motivert av den samme utfordringen.

Fagutdanningen må framstå som robust i arbeidsmarkedet, dvs. gi relevans i et livsløpsperspektiv med forventet teknologisk og strukturell utvikling og konjunktursvingninger. Dette er et argument for brede fag. Utfordringen er å innarbeide ny teknologi og produksjonsprosesser i etablerte fag. Eiere av fagene vil gjerne beholde sin (gamle) fagidentitet og særegenheter, mens de som arbeider med nye løsninger, gjerne vil framstå som spesielle og moderne.

5. HVA TILBUDSSTRUKTUREN IKKE KAN LØSE

Kort oppsummert skal tilbudsstrukturen løse oppgaven med gi ungdommer en bred og robust fagutdanning som grunnlag for livslangt arbeid og utvikling, til tross for at dagens bedriftsstruktur og arbeidsmarked er svært spesialisert. Det er umulig alene. Fagutdanningen for ungdom (tilbudsstrukturen) må suppleres med andre utdanningstilbud.

Fagutdanningstilbud for voksne (de med annen utdanning eller arbeidserfaring)

Bygg- og anleggsnæringa rekrutterer mange voksne med ulik utdanningsbakgrunn og/eller arbeidserfaring fra andre bransjer. Mobiliteten over grensene er stor. De med relevant fagutdanning fra andre land, vil i de fleste tilfeller også ha behov for opplæringstilbud i særegne norske krav, byggeskikk og organisering av arbeidet. Særlig i enkelte fag er det et stort innslag uten fagbrev i arbeid. Bygg21-strategien har *Øke andelen medarbeidere med fagutdanning* som et prioritert satsningsområde.

De som ikke har brukt opp ungdomsretten, har etter søknad rett på offentlig utdanningstilbud etter Opplæringslova § 4A-3 *Rett til vidaregåande opplæring for voksne*. For alle andre gjelder ingen rett, men de har muligheter til å oppnå fagbrev via to veier, som voksenlærling eller som praksiskandidat.

Voksenlærling er den som har inngått og fått godkjent *lærekontrakt eller opplæringskontrakt som inneheld unntak frå den fastsette opplæringsordning* etter opplæringslova § 3-3. Generelt blir vel alle som har fått læreplass uten å ha opplæringsrett etter loven og/eller ikke har gått tilhørende Vg1/Vg2, omtalt som voksenlærling.

Praksiskandidat er en rett de med *allsidig praksis i faget som er 25 prosent lengre enn den fastsette læretida*, har til å avlegge fagprøve etter opplæringslova § 3-5 *Fag- og sveineprøve utan læreforhold og skole*.

Innen bygg- og anleggsteknikk er det mange voksenlæringer og avlagte fagprøver fra praksiskandidater, men med store variasjoner fra fag til fag.

I tariffoppgjøret 2014 ble partene enige om en felles henvendelse til Kunnskapsdepartementet om *Sterkere tiltak for å styrke opplæring i norsk språk og sikre flere mulighet til fagutdanning* hvor et av ønskene var klarere føringer for fylkeskommunens ansvar til å gi opplæringstilbud til voksne uten rett til videregående opplæring. I sitt svar skriver statsråden at *Dette er innspill vi vil vurdere nærmere i den perioden vi nå er inne i*. Kunnskapsdepartementet gav Vox i oppdrag å gjennomføre en undersøkelse for å vurdere omfanget av behovet for norskopplæring. Den var ferdig i august 2015¹⁰. Vox har fått utvidet oppdrag slik at bedriftene kan søke om norskopplæring for arbeidsinnvandrere.

Det er stort behov for å få på plass gode og tilpassede utdanningstilbud for de som kan avlegge fagprøve som praksiskandidat, inklusive språkopplæring for ikke-skandinaviske arbeidsinnvandrere.

Fagbrev vil ikke dekke alle krav til dokumentasjon av spesialkompetanse

Det er grunn til å forvente økende krav om dokumentasjon av formell kompetanse fra myndighetene og/eller fra oppdragsgiver/bestiller, jamfør det pågående arbeidet med Ny Sentral Godkjenning. Fagbrev fra brede fag vil dokumentere en generell kompetanse for faget/bransjen, men kan ikke alene dekke krav til dokumentasjon på kompetanse innenfor spesialiserte arbeidsoppgaver. Dokumentert arbeidserfaring (realkompetanse og tilleggs/spesialistopplæring med kortere eller lengre kurs/utdanninger må komme i tillegg slik vi kjenner det fra andre yrker/profesjoner.

Dersom en ønsker offentlig godkjente utdanninger, vil det være naturlig å se mot NOKUT som godkjenningsorgan for læreplan/kompetansemål og (nye) fagskolen som tilbyder. Videregående skole kan også være aktuell for enkelte utdanningstilbud.

Alternativet er at næringslivet sjøl organiserer opplæringstilbudene ut fra bransjestandarder utviklet i partsamarbeid. Våtromsnormen¹¹ og Varme arbeider¹² er eksempler på slik bransjestandardisert opplæring/sertifisering.

Partene og myndighetene må utrede hvem som bør godkjenne/kvalitetssikre nødvendig tilleggsopplæring og hvem skal tilby den. Dette er i tråd med prioriterte satsningsområder i Bygg21-strategien, *Mer systematisk etter- og videreutdanning*.

Etter- og videreutdanning

Utdanningsprogrammet fram til fagbrev er 4/4½ år hvor av minst halvparten av opplæringen skjer som lærling i bedrift. Med en bred inngang (ett Vg1) basert på kompetansen fra ungdomskolen i kombinasjon med ønsket om brede fag, blir resultatet nødvendigvis at fagbrevkompetansen ikke vil være uttømmende i fagets bredde og dybde.

¹⁰ se <http://www.vox.no/statistikk-og-analyse/publikasjoner/norsk-pa-arbeidsplassen/>

¹¹ se <https://no.wikipedia.org/wiki/V%C3%A5tromsnorm>

¹² se <http://www.brannvernforeningen.no/Sertifisering/Varme-arbeider>

Det må vi akseptere. Den nyutdannede fagarbeideren vil i tillegg til generelle kunnskaper og ferdigheter i faget, ha særskilte ferdigheter/erfaringer ut fra arbeidsområdet i læretiden.

Et bredt sammensatt utvalg leverte i desember 2014 sin utredning om fagskolen, NOU 2014:14 *Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg*¹³. Regjeringen vil følge opp med en melding til Stortinget i 2016.

I et samarbeid mellom næringen og Riksantikvaren er det igangsatte prosjekter med videreutdanning og spesialisering i bygningsvern på Fagskolen Innlandet¹⁴.

Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk forutsetter at partene og myndighetene/politikerne samarbeider tett i for å utvikle gode og hensiktsmessige etter- og videreutdanningstilbud for å gi den enkelte arbeidstaker nødvendig mobilitet mellom de ulike spesialiserings-/modulområdene i faget/bransjen og behov/ønsker om spesialisering ut over fagbrev.

6. BREDE FAG MED FORDYPNING/MODULER

Fagutdanningen må være solid og robust slik at de er relevante i et livsløpsperspektiv med forventet teknologisk og strukturell utvikling og konjunktursvingninger. For rådet er det derfor viktig at fagene har den nødvendige bredde. Samtidig må utdanningen kunne ta opp i seg ny teknologi og endrede produksjonsprosesser i arbeidslivet. Rådet ønsker derfor en kombinasjon av brede fag som gir inngangen til arbeidslivet og fordypningsmoduler som gir nødvendig fleksibilitet i læretiden.

Forslag til anbefaling:

Felles Vg1 bygg- og anleggsteknikk for hele utdanningsprogrammet.

Hovedmodell: Vg2 i skole + Vg3, dvs. 2 år som lærling der arbeidsområdet i læretiden utgjør fordypnings-/modulområdet.

Felles læreplan Vg2 og Vg3 for å legge til rette for vekslingsløp for de lærefag det er ønskelig for.

Særløp i dagens form utgår, men videreføres som fag med felles læreplan Vg2 og Vg3 hvor det er obligatorisk yrkesteoretisk utdanning tilknyttet sentrale eller regionale kompetansesenter. Også her må det legges til rette for vekslingsløp for de lærefag det er ønskelig for.

Bestått fagprøve og yrkesteoretisk eksamen tilpasset det fordypnings-/modulområdet hvor lærlingen har arbeidet, gir fag-/svennebrev i lærefaget.

I tillegg til fag-/svennebrevet utstedes et vitnemål hvor det i tillegg til karakterer i avsluttende eksamener i fellesfag, yrkesteoretisk eksamen og fag-/svenneprøve, påføres fordypnings-/spesialiseringens område i læretiden.

¹³ se <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2014-14/id2353524/>

¹⁴ se http://utdanning.no/utdanning/roros.fagskolen-innlandet.no/bygningsvern_deltid

Rådet ber fageierne (organisasjonene) arbeide videre med å definere aktuelle fordypnings/modulområder for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i lærefagene.

7. OM DE ENKELTE FAGENE OG FORSLAG TIL ENDRINGER

Rådet brukte en visualisert oversikt av arbeidsmarkedet som innfallsvinkel til diskusjonene om tilbudsstrukturen for dagens Vg2 og Vg3, se vedlegg 4.

Som utgangspunkt for bestillingene til fageierne bruker rådet dagens programstruktur i Vg2.

Vg2 Anleggsteknikk kvalifiserer i dag til 5 lærefag; anleggsmaskinførerfaget, fjell- og bergverksfaget, vei- og anleggsfaget, banemontørfaget og asfaltfaget.

Det foreligger det søknad om 3 nye lærefag; anleggsrørleggerfaget, veirekkverksfaget, boreriggoperatør, samt at States vegvesen har uttrykt ønske om en egen fagutdanning for drift og vedlikehold av vei

I tillegg ønsker BNL at anleggsgartnerfaget overføres til bygg- og anleggsteknikk fra utdanningsprogrammet naturbruk.

Forslag til anbefaling:

Fagbrev i ett anleggsfag, eller i flere av ovennevnte fagene.

Eget Vg2 anleggsteknikk.

Rådet ber fageierne (EBA, MEF og NAF) arbeide videre med å definere fordypnings/modulområdene for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i utdanningen.

Rådet tar i tillegg kontakt med Faglig råd for naturbruk for å avklare om anleggsgartnerfaget kan flyttes til bygg- og anleggsteknikk.

Vg2 Byggteknikk

kvalifiserer i dag til 4 lærefag; betongfaget, murerfaget, tømmerfaget og stillasfaget.

I diskusjonen her det fremkommet ønske om at betongfaget, murerfaget og tømmerfaget fikk egne Vg2, eller rettere sagt en læreplan for Vg2 og Vg3 for å tilpasses et vekslingsløp.

Det foreligger søknad fra BNL om nytt lærefag; Byggmontasjefag.

Forslag til anbefaling:

Fagbrev i betongfaget.

Eget Vg2 for betongfaget.

Felles læreplan for Vg2 og Vg3 tilpasset både Vg2 i skole + Vg3 som lærling eller som et vekslingsløp.

Rådet ber fageierne (FF, NAF, Betongelementforeningen og EBA) arbeide videre med å definere fordypnings-/modulområdene for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i utdanningen.

Rådet ber videre fageierne drøfte om byggmontasje kan bli del av betongfaget eller om det bør opprettes nytt lærefag, Byggmontasjefaget.

Svennebrev i tømrefaget.

Eget Vg2 for tømrefaget.

Felles læreplan for Vg2 og Vg3 tilpasset både Vg2 i skole + Vg3 som lærling eller som et vekslingsløp.

Rådet ber fageierne (FF, Byggmesterforbundet, Boligprodusentene og EBA) arbeide videre med å definere fordypnings-/modulområdene for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i utdanningen.

Svennebrev i murerfaget

Til "nye særløp" med 3 år som lærling med obligatorisk yrkesteoretisk utdanning tilknyttet regionalt kompetansesenter.

Rådet ber fageierne (FF, EBA og Norske Murmestres Landsforening) arbeide videre med å definere fordypnings-/modulområdene for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i utdanningen, og med omfang og innhold i den obligatoriske yrkesteoretisk utdanninga tilknyttet regionalt kompetansesenter. Plassering av kompetansesentrene vil også være av interesse, hvilke fylker og hvilke videregående skoler.

Fagbrev i stillasfaget

Stillasfaget utdanner til både bygg, industri og offshoreinstallasjoner. Rådet tar kontakt med Faglig råd for teknikk og industriell produksjon for videre diskusjon om tilbudsstruktur.

Vg2 KEM

kvalifiserer i dag til 3 lærefag; rørleggerfaget, tak- og membrantekkerfaget og ventilasjons- og blikkenslagerfaget.

Rørentreprenørene Norge har søkt om eget Vg2 for rørleggerfaget (Vg2 Rørteknikk).

Forslag til anbefaling:

Svennebrev i rørleggerfaget.

Eget Vg2 for rørleggerfaget.

Felles læreplan for Vg2 og Vg3 (2½ år) tilpasset både Vg2 i skole + Vg3 som lærling eller som et vekslingsløp.

Rådet ber fageierne (FF og Rørentreprenørene) arbeide videre med å definere fordypnings-/modulområdene for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i utdanningen.

Svennebrev i ventilasjons- og blikkenslagerfaget.

Til "nye særløp" med 3 år som lærling med obligatorisk yrkesteoretisk utdanning ved/tilknyttet regionalt kompetansesenter.

Rådet ber fageierne (FF og VBL) arbeide videre med å definere fordypnings-/modulområdene for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i utdanningen, og med omfang og innhold i den obligatoriske yrkesteoretisk utdanninga tilknyttet regionalt kompetansesenter. Plassering av kompetansesentrene vil også være av interesse, hvilke fylker og hvilke videregående skoler.

Fagbrev i tak- og membrantekkerfaget.

Til "nye særløp" med 3 år som lærling med obligatorisk yrkesteoretisk utdanning ved/tilknyttet regionalt kompetansesenter.

Rådet ber fageierne (FF og Takentreprenørens Forening) arbeide videre med å definere fordypnings-/modulområdene for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i utdanningen, og med omfang og innhold i den obligatoriske yrkesteoretisk utdanninga tilknyttet regionalt kompetansesenter. Plassering av kompetansesentrene vil også være av interesse, hvilke fylker og hvilke videregående skoler.

Vg2 Overflateteknikk

kvalifiserer til 3 lærefag; malerfaget, industrimalerfaget og renholdsoperatørfaget

Forslag til anbefaling:

Svennebrev i malerfaget.

Til "nye særløp" med 3 år som lærling med obligatorisk yrkesteoretisk utdanning ved/tilknyttet regionalt kompetansesenter.

Rådet ber fageierne (FF og MLF) arbeide videre med å definere fordypnings-/modulområdene for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i utdanningen, og med omfang og innhold i den obligatoriske yrkesteoretisk utdanninga tilknyttet regionalt kompetansesenter. Plassering av kompetansesentrene vil også være av interesse, hvilke fylker og hvilke videregående skoler.

Industrimalerfaget

Rådet tar kontakt med Faglig råd for teknikk og industriell produksjon for å diskutere mulig overføring til utdanningsprogrammet TIP.

Renholdsoperatørfaget blir fordypning-/modulområde i nytt lærefag; Byggdriferteknikk. Det nye lærefaget vil da omfatte dagens byggdrifterfag og dagens renholdsoperatørfag.

Rådet ber fageierne (NAF, Fagforbundet og NHO Service) arbeide videre med å definere fordypnings-/modulområdene for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i utdanningen, og med omfang og innhold i den obligatoriske yrkesteoretisk utdanninga tilknyttet regionalt kompetansesenter. Plassering av kompetansesentrene vil også være av interesse, hvilke fylker og hvilke videregående skoler.

Vg2 Treteknikk kvalifiserer til 3 lærefag; trevare- og bygginnredningsfaget, trelastfaget og limtreproduksjonsfaget. BNL har søkt om å slå sammen snekkerfagene i design og håndverk og bygg- og anleggsteknikk. I tillegg ønsker BNL å drøfte om det er ønskelig å ta med industriell møbelproduksjon i utdanningsprogrammet TIP, i en slik sammenslåing.

Forslag til anbefaling:

Fagbrev i treindustrifaget.

Eget Vg2 for treindustrifaget.

Rådet tar kontakt med Faglig råd for design og håndverk for å avklare om møbelsnekkerfaget og snekkerfaget kan flyttes til bygg- og anleggsteknikk. Videre tar rådet kontakt med Faglig råd for teknikk og industriell produksjon for å avklare om de kan være interessert i en sammenslåing av fagene og legge det nye faget til bygg- og anleggsteknikk.

Rådet ber fageierne (FF og Norsk Trevare, Treindustrien og Byggevarerindustriens Forening) arbeide videre med å definere fordypnings-/modulområdene for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i utdanningen.

Særløpsfag som hører inn under utdanningsprogrammet er steinfaget, byggdrifterfaget, isolatørfaget, glassfaget og feierfaget.

I Faglig råd for naturbruk har det vært diskusjon om idrettsanleggsfagets forhold til byggdrifterfaget.

Forslag til anbefaling:

Fagbrev i byggdriferteknikk

Hvor det gamle byggdrifterfaget og feierfaget sammen med renholds-faget inngår som fordypnings-/modulområder.

Rådet tar kontakt med Faglig råd for naturbruk for å avklare om idrettsanleggsfaget kan inngå i et slikt nytt lærefag.

Rådet ber fageierne (NAF, Fagforbundet, NHO Service og KS) arbeide videre med å definere fordypnings-/modulområdene for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i utdanningen.

Fagbrev i steinfaget

Til "nye særløp" med 3 år som lærling med obligatorisk yrkesteoretisk utdanning ved/tilknyttet nasjonalt kompetansesenter.

Rådet ber fageierne (FF og steinbransjen) arbeide videre med å definere fordypnings-/modulområdene for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i utdanningen, og med omfang og innhold i den obligatoriske yrkesteoretisk utdanninga tilknyttet regionalt kompetansesenter. Plassering av kompetansesentrene vil også være av interesse, hvilke fylker og hvilke videregående skoler.

Fagbrev i Isolatørfaget

Isolatører arbeider hovedsakelig tilknyttet metalkonstruksjoner og petroleumsnæringen. Rådet tar kontakt med Faglig råd teknikk og industriell produksjon for å diskutere mulig overføring til utdanningsprogrammet TIP.

Fagbrev i Glassfaget

Til "nye særløp" med 3 år som lærling med obligatorisk yrkesteoretisk utdanning ved/tilknyttet nasjonalt kompetansesenter.

Rådet ber fageierne (FF og Glass og Fasadeforeningen) arbeide videre med å definere fordypnings-/modulområdene for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i utdanningen, og med omfang og innhold i den obligatoriske yrkesteoretisk utdanninga tilknyttet regionalt kompetansesenter. Plassering av kompetansesentrene vil også være av interesse, hvilke fylker og hvilke videregående skoler.

8. VEDLEGG

Vedlegg 1: Mandat og formål for de faglige rådene

Opplæringslovens § 12-2 fastslår opprettelse av faglige råd:

Departementet nemner opp faglege råd for fag- og yrkesopplæringa. Kvart fag eller fagområde som kan ha læretid i bedrift, skal vere knytt til eit fagleg råd. Departementet avgjer etter framlegg frå organet for samarbeid om fag- og yrkesopplæringa kva for faglege råd som skal skipast, storleiken på råda, kva for fagleg felt det enkelte rådet skal dekkje og reglement for oppgåvene til råda.

1. De faglige rådene er rådgivende organ og representerer ressurser innen det enkelte utdanningsprogram. Gjennom selvstendig initiativ og oppgaver skal rådene arbeide for å utvikle kvaliteten i fagene og se trender og utviklingstrekk som dekker arbeidslivets, den enkeltes og samfunnets fremtidige behov for kompetanse.

2. De faglige rådene skal ivareta den faglige helheten innen eget utdanningsprogram og se sammenhenger på tvers av bransjer og strukturen i opplæringen.

Ansvarsområder

Rådets oppgaver skal utføres i henhold til retningslinjene for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirektoratet.

3. Partene i arbeidslivet skal gjennom de faglige rådene ha innflytelse på hele opplæringen i faget. På den delen av opplæringen som foregår i bedrift/virksomhet skal partenes forslag vektlegges spesielt. Gjennom de faglige rådene skal partene på ethvert tidspunkt kunne gi råd og innspill til innholdet i læreplanene.
4. De faglige rådene skal følge den faglige utviklingen innenfor rådets område og tilgrensende områder. Ved behov skal rådet ta initiativ til nyetablering, omlegging og nedleggelse av utdannelse. Det faglige rådet skal to ganger i løpet av oppnevningsperioden sende en redegjørelse om ovennevnte. Arbeidet skal baseres på forskning, analyser og prognoser. Redegjørelser for tilgang på læreplasser skal inkluderes. Arbeidet skal ses i sammenheng med det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet og informasjonssystemet for læreplaner. Utdanningsdirektoratet vil utarbeide oppdrag i tråd med retningslinjene for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirektoratet.
5. De faglige rådene kan overfor Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet fremme saker knyttet til eget utdanningsprogram.
6. De faglige rådene skal gi råd i faglige spørsmål når Kunnskapsdepartementet eller Utdanningsdirektoratet ber om det.

Oppnevning, sammensetning og organisering

7. De faglige rådene oppnevnes av Utdanningsdirektoratet etter delegert myndighet fra Kunnskapsdepartementet for inntil fire år av gangen. Medlemmene representerer egen organisasjon og kompetanseområdet som de respektive utdanningsprogram består av.
8. De faglige rådene skal være sammensatt av like mange representanter fra arbeidstaker og arbeidsgiversiden. Inntil en tredjedel av rådet kan bestå av pedagogisk personale og representanter fra utdanningsmyndighetene. Elevorganisasjonen har en representant i hvert av de faglige rådene.
9. Utdanningsdirektoratet kan oppnevne observatører fra statlige myndigheter tilknyttet det enkelte faglige råd.
10. De faglige rådene konstituerer seg selv og skal etablere et arbeidsutvalg.
11. I samarbeid med sekretariatet kan de faglige rådene ved behov trekke inn ytterligere spisskompetanse og opprette arbeidsgrupper.

Sekretariat og møtevirksomhet

12. Utdanningsdirektoratet er sekretariat for faglige råd som vil ha direkte tilgang til det faglige miljøet som håndterer flertallet av de sakene rådet skal behandle. Utdanningsdirektoratet skal utføre sekretariatsarbeidet i henhold til retningslinjene for samarbeidet mellom Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY), de faglige rådene og Utdanningsdirektoratet.
13. Hvert faglig råd har en sekretær i Utdanningsdirektoratet.
14. Sekretariatet kan i samarbeid med arbeidsutvalget anmode organisasjonene om å foreslå en ny representant i det faglige rådet dersom et medlem gjentagende ganger ikke deltar i rådets arbeid.
15. Utdanningsdirektoratet dekker reise- og oppholdsutgifter og møtekostnader for de faglige rådene.

Vedlegg 2: Mandat for de yrkesfaglige utvalgene

Utvalgene skal ta utgangspunkt i bransjens behov for kvalifiserte fagarbeidere.

Utvalgene skal levere en rapport 01.03.2016 der de presenterer en vurdering av løsninger som kan bidra til at bransjen eller sektoren investerer i lærlingordningen og at flere gjennomfører fag- og yrkesopplæringen med en relevant kompetanse. Opplæringstilbudene skal bli mer attraktive både for elever og bedrifter, og overganger videreutvikles.

Utvalgene skal vurdere og foreslå løsninger til utfordringer i bransjen eller sektoren knyttet til:

- rekruttering og verdsetting av fagarbeidere
- framtidig og udekket kompetansebehov og hvorvidt dette kan dekkes av fagarbeidere
- behovet for omstillingsdyktige fagarbeidere, herunder smal eller bred kompetanse

Utvalgene skal vurdere utviklingstrekk i samfunnet og arbeidsmarkedet som vil kunne få betydning for fag- og yrkesopplæringen på kort og lang sikt.

Avhengig av bransje/sector vil flere tema kunne være relevante, *for eksempel*: -

- ny teknologi, økt digitalisering, omlegging til miljøvennlige løsninger
- konjunktursvingninger, konkurranse fra utlandet, effektivisering, endret forbruksmønster, endring i regelverk og økte krav til sikkerhet
- økt bruk av ufaglært arbeidskraft og innleid og/eller utenlandsk arbeidskraft
- økt sentralisering av virksomhetsstruktur, geografiske forskjeller, kjønnsstradisjonelle valg og demografi
- systemer for internopplæring
- økt akademisering

Utvalg 4 Bygg, elektro og industri

Hege Dillner, leder	Konserndirektør Veidekke
Katrine Holstad	Hr-direktør Kleven verft
Per Morten Hoff	Generalsekretær IKT Norge
Steinar Myhre	Konserndirektør – anlegg Skanska
Johan E Ravn	Seniorforsker Sintef, Teknologi og samfunn, avdeling teknologiledelse
Terje Beck	Leder av Opplæringskontoret for elektrofag og tilknyttet Nelfo Østfold
Henning Solhaug	Forbundssekretær i EL & IT forbundet
Tove Karlsrud	Vest-Agder Fylkeskommune
Gjermund Strømnes	Transportsjef ASKO
Randi Gresseth	Vice President HR, Kvaerner Verdal

Les mer om gjennomgangen av tilbudsstrukturen og yrkesutvalgene på <http://fagligerad.no/tilbudsstruktur/>.

Vedlegg 3: Vedtak rådsmøte 10. februar 2015 om gjennomgangen av tilbudsstrukturen

Mål: *Styrke kvaliteten på og relevansen av fag- og yrkesopplæringen ...*

Omfang:

- nedleggelser
- oppsplitting / sammenslåing av programområder og lærefag
- endring av opplæringsmodell
- forslag nye programområder og lærefag
- navneendring

- kryssløp

Vurdering av læreplanene inngår ikke i oppdraget

Framdrift:

Gjennomgangen må organiseres slik at man kan komme fram til endringsforslag som kan implementeres underveis

1. oktober 2015, delrapport fra faglige råd, del 1 av utviklingsredegjørelse

1. mars 2016, de faglige rådene leverer utviklingsredegjørelse, siste frist for endringsforslag **Slik vil vi løse oppdraget:**

1. Fagarbeideren i framtidens bygg- og anleggsnæring , hva sier næringsstrategiene?
 - Bygg21
 - Transportplan, havnestrategi ..
 - Skog 22
2. Statistikk og annen og bakgrunnsmateriale, UDIR vil utarbeide "startpakker" i løpet av februar 2015
3. Gjennomgå/diskutere tidligere ikke iverksatte vedtak /ønsker vedrørende tilbudsstrukturen og gjenta, eventuelt justere, disse vedtakene. Eksempelvis
 - samlet utdanning skole + bedrift i 4 / 4,5 år er høvelig lengde for å oppnå fagarbeidernivået, dvs. kunne sjølstendig planlegge, produsere og kvalitetssikre innen hovedområdene i faget
 - skolen må ha et ansvar helt fram til fag-/svenneprøve
 - små fag – 1+3 med forskriftsfesta kursopphold hos kompetansesenter
 - "voksenfag" ut av skoletilbudsstrukturen, men med tilbud om 0+4 med forskriftsfesta kursopphold hos kompetansesenter (avkortning for gjennomført fellesfag/Vg1 BA).
 - 1 + 3 med veksling skole / bedrift for store fag som tømrer, rørlegger,
4. Diskutere uavklarte problemstillinger, eksempelvis:
 - dele Vg1 etter skillet bygg – anlegg
 - ny Vg2/Vg3 (reine fag med veksling, felles Vg2 i skole) □renhold til særløp eller?
 - treindustrifagene – gi til TIP?
 - forslag nye fag som veggisikring, byggelementmontør, ...
5. Samle i konkrete vedtak til forutsetninger og endret tilbudsstruktur

Vedlegg 4: Vedtak rådsmøte 2. og 3. juni 2015 om tilbudsstrukturen

Forutsetninger

- 1) Tilbudsstrukturen er utdanningstilbudene (skole + læretid) samt beskrevet sluttkompetanse/fagbenevning. Tilbudsstrukturen bygger på kompetansen fra ungdomskolen
 - a) Mange elevene starter fagutdanninga med svært lite erfaring fra praktisk arbeid fordi grunnskolen er akademisert (fravær av håndverksferdigheter), samt at praktisk arbeid generelt er lite til stede i urbane oppvekstmiljø
 - i) Ungdommer som føler seg usikker/lite motivert til å begynne på en konkret fagutdanning og/eller har behov for å forbedre karakterer, bør få tilbud om et Vg0 Yrkesfag
 - b) Tilbudsstrukturen vil ikke være tilpasset de med arbeidserfaring og/eller annen utdanningsbakgrunn som ønsker å ta det aktuelle fagbrevet. For voksne og de som kommer fra annen utdanning, f.eks. studieforberevende utdanningsprogram, må de utvikles egne utdanningstilbud for å oppnå tilsvarende kompetanse.
- 2) Fagbrev er det kompetansenivået som det er mulig å oppnå i en ungdomsutdanning på fire/åtte og et halvt år etter ungdomskolen og hvor minst halvparten av utdanningstida er som lærling i praktisk utøvelse av faget i bedrift.
 - a) Utdanninga skal i tillegg til å gi ferdigheter i utførelse av et bredt spekter av arbeidsoppgaver i faget, legge vekt på forståelse av faget, teknologiske forutsetninger og forholdet til andre fag/profesjoner inklusive HMS, planlegging for rasjonell drift og logistikk. Kunnskaper og holdninger for livslang læring og utvikling av faget og egen kompetanse skal vektlegges.
 - b) Kompetansen vil ikke være uttømmende i faget. Det vil ofte mangle læreplaner som kan tilby "hele fagets bredde" fordi produksjonen er spesialisert og bedriftsstrukturen oppsplittet. Vitnemål og gjennomgående dokumentasjon må beskrive bredde og dybde i yrkeskompetansen ved avsluttet utdanning.
 - i) Det er økende krav fra oppdragsgiver om formell dokumentasjon av kvalifikasjoner/(spiss)kompetanse. Fagbrevet alene kan ikke dekke dette behovet, men må suppleres med kursbevis og dokumentasjon av erfaring.
 - ii) Det må utvikles tilbud om formell videreutdanning for de med fagbrev både i bredden (flere "moduler" i eget fag) og til arbeidsledelse, -planlegging etc. (fagskole/yrkeshøyskole)

Utgangspunkt

- 1) Tilbudsstrukturen handler om hvilken inngang til arbeidsmarkedet vi tilbyr ungdommen.
 - a) Det er naturlig å ta utgangspunkt i en beskrivelse av arbeidsmarked / bedriftsstruktur slik det er i dag og forventningene/ønskene for framtida slik de er beskrevet i Bygg21 og andre næringsaktører

- b) For smal/spesialisert ungdomsutdanning er feil i forhold til den enkeltes muligheter i arbeidsmarkedet og målet om stor evne til livslang læring for å fremme omstilling og innovasjon
- 2) Dagens Vg1 Bygg- og anleggsteknikk videreføres. Det er ikke til hinder for endringer som å tilføre utdanningsprogrammet nye fag og/eller flytte fag til andre utdanningsprogram. Hvordan læreplanen skal utformes og hvordan undervisningen skal organiseres, er imidlertid en annen diskusjon.
- a) diskusjonen om tilbudsstrukturen blir derfor i hovedsak forslag om endringer av dagens Vg2 og Vg3 inklusive fagenes omfang og innhold

Fremdriftsplan FRBA

Dato	Hva	Kommentarer
18.sept	TIP, EL, BA møter Yrkesutvalg nr 4	Jørgen og Håvard stiller. I Udir sine lokaler, klokken 10 – 14
21.sept	Referat til AU	Jørgen skriver på ref i helgen, Åge sender ut samme dag 21.sept
25.sept	Referat ut til rådet	Jørgen og Åge ferdigstiller tilbakemelding fra AU. Åge sender ut endelig versjon til rådet senest 15:00.
6.okt	Sender ut DEL 1* til AU	Jørgen og Åge ferdige DEL 1 som sendes ut til AU
8.okt	AU Passer hele dagen	Gjennomfører møte i AU. Tidspunkt: ?
12.okt	DEL 1 sendes ut til rådet	Alle medlemmer av rådet mottar DEL 1 og kan starte arbeidet med å forankre dette i egen organisasjon.
26-27.okt	Rådsmøte/arbeidsmøte	26. oktober: <u>Rådsmøte:</u> Gjennomfører rådsmøte med orienterings- og vedtakssaker. Fremdriftsplan for rådet med vekt på «gjennomgang av tilbudsstruktur» til sommeren 2016. <u>Arbeidsmøte:</u> Gjennomgang av tilbudsstrukturen – arbeid med dokumentasjonen DEL 1 27. oktober: Arbeidsmøte fortsetter med gjennomgang av tilbudsstrukturen – arbeid med dokumentasjonen DEL 1
31. oktober	DEL 1 leveres til Udir	Rådet har fått utsatt innleveringsfrist fra 15. oktober til 31. oktober, grunnet råds- og arbeidsmøte som gjennomføres 26. og 27. oktober.
1.mars	Yrkesfaglige utvalg levere rapport	De yrkesfaglige utvalgene leverer sine rapporter til Udir og de faglige rådene.
1.april	Faglige råd leverer ferdigstilt DEL 1 (Utviklingsredegjørelsen)	Rådet har fått tilbakemelding om at fristen for denne leveransen er noe utsatt.

* DEL 1 (Utviklingsredegjørelsen del 1) – Disposisjon - her skal rådet:

- Næringen
- Behov for arbeidskraft/rekruttering
- Andre tiltak, slik som lærlingeklausul, offentlig anskaffelser generelt, enkelt å være seriøst, plan og bygningsloven

I arbeidet frem til nå, er det flertall om:

- Vg1: alle må være kvalifisert (ikke unntak)
- Vg2 + Vg3 = ett løp for store fag, veksling – anlegg (veksling)
- Rådet er enige i at resterende fag = regionale eller nasjonale læringscenter. (20 okt. skal miljøer lever forslag til hvor slike skal ligge)

Fra
Sekretariatet for SRY og faglige råd

Til
Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk

Søknad om kryssløp fra Vg1 elektrofag til byggdrifterfaget

Direktoratet har mottatt søknad om kryssløp fra Vg1 elektrofag til byggdrifterfaget. Faglig råd bygg- og anleggsteknikk (FRBA) ønsker at sekretariatet for SRY og faglige råd gir en begrunnet vurdering av søknaden, før behandling av saken i rådsmøte 28 oktober.

Bakgrunn for saken

Forslagsstiller (Utdanningsetaten i Oslo) vurderer at byggdrifterfaget har et stort potensiale i Oslo. De har sammen med representanter for fagmiljøet lokalt gått gjennom høringsforslaget til læreplan, og de har også kommentert denne gjennom Oslo kommunes høringsuttalelse.

Deres vurdering er at fagets innhold ligger i grenselandet mellom flere utdanningsprogram. Elementer fra bygg- og anleggsfag og elektrofag er lette å finne i læreplanen. De viser også til den innledende beskrivelsen av faget drift og vedlikehold der det heter "Hovedområdet handler om drift, kontroll og ettersyn av bygninger, VVS-installasjoner, elkraftinstallasjoner, tele- og automatiseringsinstallasjoner og andre innendørs og utendørs installasjoner."

Kryssløp

I Utdanningsdirektoratets rutiner og prosedyrer for endring i tilbudsstrukturen er kryssløp beskrevet som:

Et nasjonalt kryssløp innebærer at elever kan tas inn på et programområde eller et lærefag som bygger på et annet utdanningsprogram eller programområde enn det eleven har fullført. En forutsetning for å kunne innføre et nytt kryssløp er at det er så mange felleskomponenter mellom læreplanene at elevene har de nødvendige forutsetningene for å følge opplæringen i det programområdet eller lærefaget han eller hun er inntatt.

Sekretariatets vurdering

Sekretariatet kan ikke se noen læreplantekniske hindringer eller hindringer i fag- og timefordelingen ved å tillate kryssløp fra Vg1 elektro til Vg2 byggdrifterfaget. Utdanningsdirektoratet besitter ikke fagkompetanse innenfor hvert utdanningsprogram og hvert lærefag og etablerer egne læreplangrupper i arbeid med læreplaner. Når det gjelder det faglige innholdet i læreplanene, og om det er så mange felleskomponenter mellom læreplanen i Vg1 elektro og byggdrifterfaget at elevene har de nødvendige forutsetningene for å følge opplæringen, har vi ikke forutsetninger til å uttale oss om det. Vi overlater derfor til de faglige rådene å vurdere om Vg1 elektro gir et godt nok grunnlag for elevene til å starte opp i byggdrifterfaget - særløp Vg2 og Vg3 / opplæring i bedrift.

I arbeidet med gjennomgang av tilbudsstrukturen er rekruttering til lærefagene ett av kriteriene som Kunnskapsdepartementet sammen med Utdanningsdirektoratet har bedt de faglige rådene om å vurdere. Sekretariatets vurdering er at et kryssløp fra Vg1 elektro til Byggdrifterfaget vil kunne bidra til flere søkere til faget. Forutsatt at arbeidslivet stiller

tilstrekkelig med læreplasser til disposisjon vi kryssløpet kunne bidra til økt verdsetting av Byggdrifterfaget.

Under forutsetning av at FRBA mener det er faglig forsvarlig å etablere kryssløpet anbefaler sekretariatet at rådet stiller seg positive til at dette etableres i tilbudsstrukturen.

Forslag til vedtak til sak 59/15

Fra nestleder Halvor Langseth

Dato 22.10.2015

Fra: Halvor Langseth [mailto:Halvor.Langseth@fellesforbundet.no]

Sendt: 22. oktober 2015 13:43

Til: Jørgen Leegård; 'tn@eba.no'; 'Fred.Arild.Gyldenaas@mef.no'; 'anne.jensen@nhoservice.no'; 'marie.gran@live.no'; 'helge.haukeland@arb-mand.no'; 'jarle.kristoffersen@fagforbundet.no'; 'Petter.hoglund@ude.oslo.kommune.no'; 'inge.rasmussen@jessheim.vgs.no'; 'marit.lensjo@hioa.no'; 'ola.ivar.eikebo@mrfylke.no'; Adrian Sørensen

Kopi: Åge Risdal

Emne: Kryssløp Vg1 elektrofag til byggdrifterfaget - forslag til vedtak

Foreslår følgende vedtak vedrørende kryssløp Vg1 elektrofag til byggdrifterfaget - særløp Vg2 og Vg3 / opplæring i bedrift:

Faglig råd for bygg- og anleggsteknikk kan ikke anbefale kryssløp Vg1 elektrofag til byggdrifterfaget - særløp Vg2 og Vg3 / opplæring i bedrift. Et kryssløp til byggdrifterfaget særløp Vg2 og Vg3 betyr at Vg1 elektro-eleven skal gå rett ut i opplæring i bedrift som lærling i byggdrifterfaget. Læreplanen for Vg1 elektrofag er alt for snevert innrettet mot elektrotekniske systemer (data- og elektronikkssystemer, elenergisystemer, automatiseringssystemer) til at rådet kan anbefale et slikt kryssløp. Læreplanen for lærlinger i byggdrifterfaget bygger på en bredere bygg- og anleggsteknisk kjennskap og forståelse.

Innspill til sak 58/15

Fra medlem: Jarle Kristoffersen

Dato: 23.10.2015

Fra: Kristoffersen, Jarle [mailto:Jarle.Kristoffersen@fagforbundet.no]

Sendt: 23. oktober 2015 16:43

Til: Åge Risdal; Jørgen Leegård; 'tn@eba.no'; 'Fred.Arild.Gyldenaas@mef.no'; 'anne.jensen@nhoservice.no'; Halvor Langseth; 'marie.gran@live.no'; 'helge.haukeland@arb-mand.no'; 'jarle.kristoffersen@fagforbundet.no'; 'Petter.hoglund@ude.oslo.kommune.no'; 'inge.rasmussen@jessheim.vgs.no'; 'marit.lensjo@hioa.no'; 'ola.ivar.eikebo@mrfylke.no'; Adrian Sørensen

Fagbrev i byggdriferteknikk

Rådets representanter fra NHO Service (Anne Jensen), Norsk Arbeidsmandsforbund (Helge Haukeland) og Fagforbundet (Jarle Kristoffersen) avholdte 20.oktober, på bakgrunn av oppfordring i utkast til rådets Utviklingsredegjørelse 2015/2016, et møte for å diskutere anbefalingen om etablering av fagbrev i byggdriferteknikk (VG2/VG3), som omfatter det eksisterende byggdrifterfaget, feierfaget, renholdsoperatørfaget og idrettsanleggsfaget.

Representantene fra NHO Service, Norsk Arbeidsmandsforbund og Fagforbundet stiller seg positive til deler av forslaget, men vil foreslå at feierfaget videreføres som særløpsfag etter ny modell, og at det under fagbrevet etableres en fordypning i skadesanering. Videre vil representantene fra NHO Service, Norsk Arbeidsmandsforbund og Fagforbundet foreslå at tittelen på fagbrevet blir fagbrev i drifts- og vedlikeholdsteknikk.

Norges brannskole i Tjeldsund (Nordland) tilbyr i dag kurs for lærlinger og praksiskandidater i feierfaget, på henholdsvis 17 og 8 uker, som skal gi den yrkesfaglige kompetanse som er nødvendig for å kunne avlegge svenneprøve i feierfaget. Dette er en opplæringsmodell som har vist seg å fungere godt, og representantene fra NHO Service, Norsk Arbeidsmandsforbund og Fagforbundet vil derfor foreslå at denne videreføres etter ny modell for særløpsfag. Norges brannskole vil på denne måten kunne fungere som et nasjonalt kompetansesenter for feierfaget.

Norsk Arbeidsmandsforbund har vurdert muligheten for å utredet et fagbrev i skadesanering som omfatter brannsanering, vannskade, innborskade og andre skader. Yrket som skadesanerer vil kunne inneholde elementer fra andre yrkesgrupper. Spesielt tømmer med tanke på bygningstekniske spørsmål, og renholdsoperatør når det gjelder rengjøring etter brann eller desinfisering. Representantene fra NHO Service, Norsk Arbeidsmandsforbund og Fagforbundet vil derfor foreslå at skadesanering etableres som en fordypning under VG2/VG3 Drifts- og vedlikeholdsteknikk.

Representantene fra NHO Service, Norsk Arbeidsmandsforbund og Fagforbundet foreslår derfor følgende fordypninger og yrkestitler under VG2/VG3. Drifts- og vedlikeholdsteknikk med følgende fordypninger og yrkestitler:

- Fordypning i renhold (Renholdsoperatør)
- Fordypning i skadesanering (Skadesanerer)
- Fordypning i byggdrift (Byggdrifter)
- Fordypning i idrettsanlegg (Idrettsoperatør)

Innspill til sak 58/15

Fra rådsleder: Jørgen Leegaard

Dato: 25.10.2015

Fra: [mailto:Jorgen.Leegaard@bnl.no]

Sendt: 25. oktober 2015 19:57

Til: Kristoffersen, Jarle; Åge Risdal; 'tn@eba.no'; 'Fred.Arild.Gyldenaas@mef.no'; 'anne.jensen@nhoservice.no'; Halvor Langseth; 'marie.gran@live.no'; 'helge.haukeland@arb-mand.no'; 'jarle.kristoffersen@fagforbundet.no'; 'Petter.hoglund@ude.oslo.kommune.no'; 'inge.rasmussen@jessheim.vgs.no'; 'marit.lensjo@hioa.no'; 'ola.ivar.eikebo@mrfylke.no'; Adrian Sørensen

Emne: Faglig råds møte 26. og 27.10

Vedlagt to innspill fra BNL.

I forbindelse med tømmerfaget og evt. nytt montasjefag ønsker BNL å drøfte følgende:

Det er fra BNL-miljøer et ønske om nytt lærefag; *Systeminnredningsfaget*

Innholdet i faget gjelder montering av himlinger, gulvsystemer og modulvegger.

Sentrale arbeidsområder i Systeminnredningsfaget vil være montasje/produksjon, utbedring og vedlikehold av vegg, himling og gulvsystemer.

I tillegg skal Systeminnrederen kunne vurdere ulike typer vegg, himling og gulvsystemer ut fra forskrifter, bruk og miljø.

Systeminnrederen må også kunne utføre enklere tømmerarbeider i tilknytning til systeminnredning.

Dette ønske følger flere av de andre ønskene som er kommet over noe tid; behov for spissing innen begrensede områder, men i utgangspunktet ikke i seg selv store nok til å være egne lærefag.

Dette behovet for spissing kan tenkes løses slik:

1. Nytt lærefag, eller
2. Del av/modul i «Industriell tømmer» i tømmerfaget, eller
3. Del av Byggmontasjefaget, som kan deles i to moduler/fordypninger: Utvendig montering og innvendig montering.

Videre ønsker BNL vedlagte tekst lagt inn i avsnittet som stillasfaget:

Rådet ber fageierne (Norsk Industri (BNL) og Fellesforbundet) arbeide videre med å definere fordypnings-/modulområdene for å sikre tilstrekkelig bredde og dybde i utdanningen, og med omfang og innhold i den obligatoriske yrkesteoretisk utdanninga tilknyttet regionalt kompetansesenter. Plassering av kompetansesentrene vil også være av interesse, hvilke fylker og hvilke videregående skoler.

Nasjonale rammer for lokal utvikling av læreplaner for praksisbrev

Utleveres under rådsmøte 26.10.2015

Saken kom etter sist rådsmøte. Fristen er utløpt og man har anledning til å levere innspill under høring.

Informasjon fra direktoratet i egen e-post:

Fra: Karl Gunnar Kristiansen

Sendt: 16. september 2015 08:24

Til faglige råd

Udir mottok i juni 2015 et oppdragsbrev fra KD om å utforme rammer for og regulering av praksisbrev (se vedlegg 1). Oppdraget innebærer blant annet å vurdere, utarbeide og sende på høring forslag til nødvendige endringer i forskrift til opplæringsloven på bakgrunn av ovennevnte føringer, og utvikle nasjonale rammer for utvikling av lokale læreplaner for praksisbrev i samråd med de faglige råd.

Direktoratet har laget et utkast til de nasjonale rammene for den lokale utviklingen av læreplanene for praksisbrev (se vedlegg 2), og åpner med dette for innspill fra de faglige rådene på utkastet.

Innspill sendes til Else.Hoines@utdanningsdirektoratet.no innen **15. oktober 2015**.

Vi beklager at fristen for tilbakemelding er forholdsvis kort. Dette er skyldes fristene i oppdragsbrevet.

Med hilsen

Karl Gunnar Kristiansen

Sekretariatsleder SRY og faglige råd

Tre vedlegg:

Nasjonale rammer for lokal utvikling av læreplaner for praksisbrev

Oppdragsbrev nr: 17-15 *Utforme rammer for og regulering av praksisbrev*

NASJONALE RAMMER FOR LOKAL UTVIKLING AV LÆREPLANER FOR PRAKSISBREV

Til de faglige råd

Nasjonale rammer for lokal utvikling av læreplaner for praksisbrev

1. Bakgrunn for saken

Praksisbrev har vært en forsøksordning siden 2007. I Meld. St. 20 (2012-2013) *På rett vei* ble det foreslått å formalisere praksisbrev som opplæringsordning i yrkesfaglige utdanningsprogram. Solberg-regjeringen fulgte dette opp, og skrev i sin politiske plattform at de ønsket å utvide praksisbrevordningen. De faglige rådene har vært involvert i diskusjonene rundt videreføringen og formaliseringen av praksisbrevet.

I desember 2014 besluttet regjeringen at praksisbrev skal innføres som en toårig praktisk opplæring som supplement til videregående opplæring. Regjeringen har lagt følgende føringer for ordningen:

- Læreplanene for praksisbrev skal utvikles lokalt, av fylkeskommunene i samarbeid med partene i arbeidslivet lokalt. Læreplanene skal fastsettes som lokale forskrifter.
- Ordningen gjøres ikke søkbar, men elever skal ha adgang til å melde interesse ved søking til videregående opplæring.
- Praksisbrevkandidater kan søke ordinære læreplasser etter å ha fullført og bestått den avsluttende praksisbrevprøven, samt de tre fellesfagene norsk, matematikk og samfunnsfag, og har ikke reduserte muligheter til videregående opplæring.
- For å oppnå full kompetanse med fagbrev, må kandidatene også fullføre de resterende fellesfagene engelsk kroppsøving og naturfag.
- Målgruppen for ordningen er definert som elever fra grunnskolen som kan ha svake karakterer, høyt fravær, men som ikke har lærevansker eller særskilte opplæringsbehov, og som man antar over tid vil kunne oppnå kompetansemålene ved en mer praktisk opplæring i bedrift.

Føringene for praksisbrevet er basert på anbefalingene fra arbeidsgruppen mellom KD og Udir om praksisbrevet, og er i stor grad sammenfallende med forsøksordningen.

2. Oppdrag

Udir mottok i juni 2015 et oppdragsbrev fra KD om å utforme rammer for og regulering av praksisbrev (se vedlegg 1). Oppdraget innebærer blant annet å vurdere, utarbeide og sende på høring forslag til nødvendige endringer i forskrift til opplæringsloven på bakgrunn av ovennevnte føringer, og utvikle nasjonale rammer for utvikling av lokale læreplaner for praksisbrev i samråd med de faglige råd.

Direktoratet har laget et utkast til de nasjonale rammene for den lokale utviklingen av læreplanene for praksisbrev (se vedlegg 2), og åpner med dette for innspill fra de faglige rådene på utkastet.

Innspill sendes til Else.Hoines@utdanningsdirektoratet.no innen **15. oktober 2015**.

Vedlegg 1: Oppdragsbrev 17-15 *Utforme rammer for og regulering av praksisbrev*

Vedlegg 2: Utkast - Nasjonale rammer for lokal utvikling av læreplaner for praksisbrev

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Utdanningsdirektoratet
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO

Deres ref

Vår ref
14/4531-9

Dato
19.06.2015

Oppdragsbrev nr:	17-15	Tillegg nr.	
Oppdrag:	Utforme rammer for og regulering av praksisbrev		
Frist for tilbakemelding:	Frist for avsluttet høring 01.02.2016. frist for oppsummering og tilråding 01.04.2016.		
Budsjettkap., post og prosjektnr.:			

Bakgrunn for oppdraget:

Praksisbrev har siden 2007 vært en forsøksordning. Det ble i Meld.st.20(2012-13) *På rett vei* foreslått å formalisere praksisbrev som opplæringsordning i yrkesfaglige utdanningsprogram. Departementet viser til vurderinger og anbefalinger fra intern arbeidsgruppe mellom direktoratet og departementet om praksisbrev. Regjeringen besluttet i desember 2014 at praksisbrev innføres som en toårig praktisk opplæring som supplement til yrkesfaglig videregående opplæring. Ordningen gjøres ikke søkbar, men elever skal ha adgang til å melde interesse ved søkning til videregående opplæring. Praksisbrevkandidater kan søke ordinære læreplasser etter å ha fullført og bestått den avsluttende praksisbrevprøven, og har ikke reduserte rettigheter til videre opplæring.

Målgruppe for ordningen er definert som elever fra grunnskolen som kan ha svake karakterer, høyt fravær, men som ikke har lærevansker eller særskilte opplæringsbehov, og som man antar over tid vil kunne oppnå kompetansemålene ved en mer praktisk opplæring i bedrift.

Nærmere om rammer for oppdraget

Regjeringen har besluttet at praksisbrev skal være et supplement til videregående opplæring på yrkesfaglige utdanningsprogram. Samtidig kan den være en vei til fullt fag- eller svennebrev, ved at kandidater som har fullført og bestått praksisbrevprøve, samt de tre fellesfagene norsk, matematikk og samfunnsfag, kan søke læreplass. For å oppnå full kompetanse med fagbrev, må kandidatene også fullføre de resterende fellesfagene engelsk, kroppsøving og naturfag.

Departementet vil parallelt med direktoratets oppdrag foreta de nødvendige endringer i opplæringsloven for å regulere plikter og rettigheter. Departementet tar sikte på å sende forslag til lovendringer på høring september 2015. Det ligger som premiss at praksisbrevkandidater skal ha en delt status der kandidaten delvis har status som elev og delvis som praksisbrevkandidat. Skillet mellom når elev/kandidat har de ulike statuser, følger av den opplæring som gis. Praksisbrevordningen reguleres mest mulig likt dagens lærlingordning. Kandidatene gis ikke en rett til spesialundervisning i bedriftsdelen av opplæringen.

Utdanningsdirektoratets oppdrag

Utdanningsdirektoratet skal i oppdraget:

- Vurdere, utarbeide og sende på høring forslag til nødvendige endringer i forskrift til opplæringsloven, i tråd med arbeidsgruppens rapport. Departementet ber om at høringsforslag blir forelagt OA i rimelig tid før utsendelse.
- Be Vigo legge til et felt i Vigo-web som angir at eleven er interessert i å starte med praksisbrev.
- Informere skoleeiere om ordningens målgruppe og innretning, og blant annet på den måten stimulere til at den tas i bruk
- Utvikle nasjonale rammer for læreplanene for praksisbrev i samråd med de faglige råd
- Læreplanene skal utvikles lokalt, av fylkeskommunene i samarbeid med partene i arbeidslivet lokalt, og fastsettes som lokale forskrifter
- Direktoratet bes å vurdere hvordan lokale læreplaner for praksisbrev kan gjøres tilgjengelige, og vurdere nytten av de 16 forsøkslæreplanene som hjelpemidler for hvordan praksisbrevlæreplaner kan utvikles
- Sikre at tilskuddsordningen fra forsøkene videreføres, slik at lærebedrifter får basistilskudd I for hvert opplæringsår
- Justere retningslinjene for den særlige tilskuddsordningen for bedrifter som tar inn lærlinger med særskilte behov til også å omfatte praksisbrevkandidater
- Utvide forsøksordningen med ett år, for å hindre unødig opphold

Eventuelle føringer for hvordan oppdraget skal utføres:

Arbeidet med forskriftendringer skal ta utgangspunkt i anbefalinger fra arbeidsgruppen for praksisbrev, samt de rammer skissert over. Arbeidet i direktoratet og departementet må koordineres. Oppdraget skal gjennomføres innenfor direktoratets ordinære budsjettamme.

Med hilsen

Johan Raaum
Ekspedisjonssjef

Dagfinn Hertzberg
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Notat

Saksbehandler: ALU

Dato: 7.09 2015

Saksnummer: 2015/5063

NASJONALE RAMMER FOR LOKAL UTVIKLING AV LÆREPLANER FOR PRAKSISBREV

Fastsatt av Utdanningsdirektoratet 2016

Gjelder fra

1 Om ordningen

Opplæring fram til praksisbrev skjer med utgangspunkt i egne læreplaner. Læreplanene tar utgangspunkt i formålet for faget og kompetansemål fra fastsatt læreplan for relevant fag. Kompetansemålene i læreplanene er tilpasset to års opplæring. I tillegg skal kandidatene ha opplæring i fellesfagene norsk, matematikk og samfunnsfag (Vg1 over to år). Opplæringen i disse fagene skal yrkesrettes, og det skal gis ordinær vurdering. Opplæringen avsluttes med en praksisbrevprøve, og det utstedes et kompetansebevis som dokumenterer kompetansen som er oppnådd.

Praksisbrevet kan sees som et delmål på veien mot fullt fagbrev.

Kandidaten skal etter praksisbrevprøven kunne fortsette opplæringen og oppnå full kompetanse innen faget de har valgt i løpet av ordinær opplæringstid.

2 Prinsipper for utvikling av lokale læreplaner for praksisbrev

Skoleeier har ansvar for at det blir utviklet lokale læreplaner for praksisbrev, for at opplæringen blir gjennomført i samsvar med disse læreplanene og for at elevene blir vurdert i disse kompetansemålene i læreplanen.

Det skal legges vekt på at opplæringen skal ha en praktisk innretning.

Læreplan som skal utvikles for praksisbrev skal ta utgangspunkt i det ordinære læreplanverket for de yrkesfaglige utdanningsprogrammene, der hele kompetansemål hentes fra et valgt utdanningsprogram (Vg1) med relevante trinn som bygger på hverandre på Vg2 og Vg3 nivå (jfr tilbudsstrukturen).

Omfang av læreplaner for praksisbrev skal være mellom 33%- 50% av programfagene/programområdenes samlede antall kompetansemål, og det angis ikke omfang av timer av det samlede omfanget av kompetansemål som inngår i læreplanen for praksisbrev.

Utvalg av kompetansemål (faglig innhold) gjøres i samarbeid med partene i arbeidslivet ut fra et lokalt behov for arbeidskraft.

I arbeidet med å utvikle læreplaner for praksisbrev kan skoleeier vurdere om de 16 utviklede forsøksplanene for praksisbrev kan benyttes som hjelpemidler.

UTKAST TIL MAL FOR LÆREPLAN FOR PRAKSISBREV

Læreplanen er utviklet av fylkeskommune, dato.

Tittel på praksisbrevet.....

Formål

- *Formålsteksten* hentes fra formålet i ordinær læreplan i Vg3.

Struktur

- Det gis her en oversikt over hvilke programfag/hovedområder i Vg1-, Vg2- og Vg3-læreplanen som praksisbrevet henter kompetansemål fra.

Beskrivelse av programfag/hovedområder

- Det vises til *programfag/hovedområder* i Vg1-, Vg2- og Vg3-læreplanene for Kunnskapsløftet
- Det angis ingen timefordeling for programfagene /hovedområdene som inngår i for praksisbrevlæreplanen.

Grunnleggende ferdigheter

- Det vises til informasjon om *grunnleggende ferdigheter* Vg3- læreplanene for Kunnskapsløftet.

Kompetansemål

- *Et utvalg kompetansemål* hentes fra Vg1, Vg2 og Vg3 fra det gjeldende utdanningsprogrammet
- Kompetansemålene som benyttes skal være identiske med kompetansemålene i godkjente læreplaner.
- Utvalget av kompetansemål gjøres lokalt av fylkeskommunen i samarbeid med lokalt arbeidsliv ut fra et lokalt behov for arbeidskraft.

Bestemmelser om sluttvurdering

Programfag: Alle skal opp til praktisk tverrfaglig prøve på inntil 5 timer som omfatter utvalget av kompetansemål fra hhv Vg1, Vg2 og Vg3.

Fellesfag: Det vises til bestemmelser i forskrift til opplæringsloven om vurdering

UTKAST